

Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың, құюға беруге дайындаудың және олардың сапасына бақылау жүргізудің қағидасын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 14 шілдедегі № 796 Қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 25 желтоқсандағы № 1063 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Үкіметінің 25.12.2015 № 1063 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Р Қ А О - н ы ң е с к е р т п е с і !

ҚР мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктердің аражігін ажырату мәселелері бойынша 2014 жылғы 29 қыркүйектегі № 239-V ҚРЗ Заңына сәйкес ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы № 191 б ұ й р ы ғ ы .

«Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 15 шілдедегі Заңының 13-бабының 34) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ Е Т Е Д І :**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың, құюға беруге дайындаудың және олардың сапасына бақылау жүргізудің қағидасы бекітілсін.

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

<i>Премьер-Министрі</i>	<i>Қазақстан Республикасының</i>
	<i>К.Мәсімов</i>
Қ а з а қ с т а н	Р е с п у б л и к а с ы
Ү к і м е т і н і ң	
2 0 1 1 ж ы л ғ ы	1 4 ш і л д е д е г і
№ 7 9 6	қ а у л ы с ы м е н
бекітілген	

Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың, құюға беруге дайындаудың және олардың сапасына бақылау жүргізудің қағидасы

1. Жалпы ережелер

1. Осы Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың, құюға беруге дайындаудың және олардың сапасына бақылау жүргізудің қағидасы «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 15 шілдедегі Заңының 13-бабының 34) тармақшасына сәйкес әзірленген және Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында (бұдан әрі – ААҰ) авиациялық жанар-жағармай материалдары (бұдан әрі – авиаЖЖМ) мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасын бақылау тәртібін айқындайды.

2. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай материалдарымен азаматтық авиация ұйымының құрылымдық бөлімшесі болып табылатын жанар-жағармай қызметі немесе дербес заңды тұлға – авиаотынымен қамтамасыз ету жөніндегі ұйым (бұдан әрі – ЖЖМҰ) қамтамасыз етеді.

3. Азаматтық авиацияның әуе кемелеріне құюға арналған авиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтарды сақтауды, құюға беруге дайындауды және олардың сапасын бақылауды жүзеге асыру белгіленген тәртіппен азаматтық авиация саласындағы уәкілетті орган беретін сертификат негізінде жүргізіледі.

4. Авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу үшін әуеайлақ аумағында немесе оның маңындағы аумақтарда:

- 1) көлік құралдарынан авиаЖЖМ-ді төгуге және ыдыстардағы өнімдерді қабылдауға арналған объектілерді;
- 2) құйылған авиаЖЖМ-ді сақтауға арналған резервуарлық паркін;
- 3) қоймалық үй-жайларды;
- 4) төгу-қю операцияларын жүргізуге арналған сорғы станциясын;
- 5) авиаЖЖМ-ді сүзу және су бөлу пункттерін;
- 6) құю құралдарына құю пункттерін;
- 7) құбыржол коммуникациясын;
- 8) автоматтандырылған немесе оңайлатылған орталықтандырылған құю

ж ү й е л е р і н ;

9) құю құралдарын;

10) авиаЖЖМ зертханаларын;

11) өрт сөндіру объектілерін;

12) мұнай аулағыштар мен басқа да көмекші технологиялық объектілер мен пункттерді қамтитын отын құю кешені орналастырылады.

5. Осы қағидада пайдаланылатын терминдер мен анықтамалар:

1) авиаЖЖМ – авиациялық техниканы пайдалану кезінде қолданылатын барлық маркалы отын, май, жағар май және арнаулы сұйықтықтардың жалпы а т а у ы .

2) сапа паспорты – авиаЖЖМ сапасының көрсеткіштеріне жүргізілген талдаудың оң нәтижелері кезінде ЖЖМ зертханасы беретін құжат және қоймаға қабылданған өнім белгіленген нормативтік талаптарға сәйкестігін және азаматтық авиацияның әуе кемелеріне құюға беруге жарамды екендігін растайды .

2. АвиаЖЖМ және арнаулы сұйықтықтарды сақтау

6. ЖЖМУ-да авиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықты сақтау авиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтың қоймаға түскен және қабылданған кезінен бастап жүзеге а с ы р ы л а д ы .

7. Келіп түскен авиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтар ААҰ-ның қабылдау немесе шығыс резервуарларында және ыдыс қоймаларында сақталады.

Кондициялық авиаЖЖМ және арнаулы сұйықтықтарды сақтау мерзімі ӘК-ге құю үшін ағымдағы қажеттіліктермен немесе резервті құру қажеттілігімен анықталады. Резервтік сақтау мерзімі авиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтарға техникалық талаптарда айтылған сақтаудың кепілдік мерзімі шегінде белгіленеді .

8. Ашық зауыт ыдысындағы авиаЖЖМ-ге сақтаудың кепілдік мерзімі қолданылмайды. Пластикалық жағар майларды ашық 150-200 литрлік бөшкелерде сақтауға мұқият араластырылғаннан кейін әр үш ай сайын осы Қағидаға 1-қосымшаның 5-бағанына сәйкес көрсеткіштер бойынша сапаны тұрақты бақылай отырып дайындалған кезден бастап 1,5-2 жылдан аспайтын м е р з і м г е ж о л б е р і л е д і .

9. АвиаЖЖМ-ды кепілдік мерзімі ішінде сақтау кезінде жеңіл фракциялардың ұшуы, ластануы немесе авиаЖЖМ-нің басқа түрлерімен (маркаларымен) араласуы, зауыттық ыдыстың саңылаусыздығының бұзылуы есебінен олардың сапасының өзгеру шарттары ескерілмеуі тиіс.

АвиаЖЖМ-нің сапасы мен санын сақтау технологиялық жабдықтың уақтылы

қызмет көрсетуін сақтаумен, кондициялық емес авиаЖЖМ-ді бөлек сақтауды жүзеге асырумен, резервуарлардан еркін су мен ластауды жоюмен, ЖЖМ тазалығының деңгейін бақылаумен, саңылаусыз ыдыстың жай-күйін айына кем дегенде бір рет тұрақты қараумен қамтамасыз етіледі.

10. Ластанған авиаЖЖМ тұндырылуы тиіс. Тұндыруға қажетті уақыт салмаққа және ластану дисперсиялылығына байланысты болады. Авиациялық керосин құюдың әр метріне ең аз дегенде 4 сағат, ал авиациялық бензинге 2 сағат тұндыру уақыты талап етіледі.

11. Сақтау кезінде авиаЖЖМ сапасы сақталымы осы Қағидаға 1-қосымшаға сәйкес қоймалық бақылау көлемінде оның сапасын тұрақты бақылаумен расталады.

12. Қоймалық бақылау нәтижелері қанағаттанарлық болғанда, өнім одан әрі сақталуы немесе құюға берілуі тиіс. Сапа паспортында талдау жүргізілген күн туралы белгі қойылады. Мөлшердің белгіленген шегінде сапаның тексерілетін көрсеткіштерінің біреуі немесе бірнешеуі өзгерген жағдайда, көрсеткіштердің өзгерген мөлшерлері сапа паспортына енгізіледі.

13. Талдаудың қанағаттанарлықсыз нәтижесін алғанда, өнімді қолдану жағдайларын анықтау үшін сынамалар іріктеп алынады және қосымша талдау жүргізу үшін олар азаматтық авиацияның базалық зертханасына жіберіледі.

14. Сақтау мерзімі аяқталғанға дейін стандарттарда немесе техникалық талаптарда белгіленген сақтау шарттарын орындау кезінде ыдыста саңылаусыздықты сақтаған авиаЖЖМ құюға жіберіледі.

15. Сақтаудың кепілдік мерзімі аяқталғаннан кейін ораманың саңылаусыздығы бұзылған немесе өнімнің бүлінгендігіне күдік болған кезде сынамалар іріктеп алынады және олар азаматтық авиацияның базалық зертханасына зерттеуге жіберіледі. Өнімді өткізу туралы шешім азаматтық авиацияның базалық зертханасының қорытындылары және ұсынымдары негізінде қабылданады. Шешім қабылдағанға дейін өнім жеке резервуарда сақталады және оның коммуникацияға түсуі немесе құю үшін ыдыста беру мүмкіндігін болдырмайтын шаралар қабылданады.

3. Авиажжм-ді құюға беруге дайындау

16. Авиажжм-ді құюға беруге дайындау жөніндегі операциялар кешені оның сапасын өнім берушіден қабылданған кезден бастап ӘК-ге құюға дейін ұстауға арналған.

17. Авиажжм мен арнаулы сұйықтықтардың кейбір түрлерін қолданудың ерекшеліктері осы Қағидаға 2-қосымшада келтірілген.

18. Кондициялық өнім ретінде ӘК жүйелерінде авиажжм-ды құюға беруге

жіберу үшін негіздер құжаттармен расталған олардың МЕМСТ-ның (ОСТ, ТУ) авиаЖЖМ-нің осы маркасын дайындау нормаларына сәйкестігі, зертхананың оң қорытындысы, сондай-ақ осы Қағидаға сәйкес олардың операциялық дайындауынан өтуі болып табылады.

19. АвиаЖЖМ сапасы мен кондициялығын растайтын құжаттар дайындаушының паспорты, сәйкестік сертификаты, ал құю көлігімен немесе құбыржолдар бойынша жеткізілетін авиаЖЖМ үшін сапа паспорты мен бақылау талоны болып табылады.

20. Дайындаушының авиаЖЖМ паспорты авиаЖЖМ-нің осы маркасын дайындауға МЕМСТ-ға (ТУ, ОСТ) кіретін физика-химиялық және пайдалану көрсеткіштерінің толық кешені көлемінде талдау нәтижелерін және өнімінің осы партиясының МЕМСТ-ға (ТУ, ОСТ) сәйкестігі туралы қорытындыны камтиды. Дайындаушының паспорты мен жеткізілетін авиаЖЖМ-нің сәйкестік сертификатын ұсынған авиаЖЖМ өнім берушісі МЕМСТ-да (ТУ, ОСТ) айтылған өнімнің сапасы мен сақталуын, сондай-ақ айтылған сақтау және тасымалдау шарттары сақталған кезде жарамдылық мерзімі үшін жауаптылықта болады.

21. Сапа паспорты ЖЖМҰ-ның ішкі құжаты болып табылады және қоймаға қабылданған құйылатын өнім белгіленген нормативтік талаптарға сәйкестігін және АА ӘК-ге құюға беруге жарамды екендігін растайды. Сапа паспортын авиаЖЖМ сапасының көрсеткіштеріне жүргізілген талдаудың, өнімге ілеспе құжаттаманы талдаудың оң нәтижелері кезінде ЖЖМ зертханасы береді. Сапа паспорты осы Қағидаға 3-қосымшаға сәйкес құю құралдарына авиаЖЖМ беру жүзеге асырылатын әрбір резервуарға ресімделеді. Беруге жарамдылығы туралы қорытындылары жоқ құю өнімдерін әуе кемелері (бұдан әрі – ӘК) жүйелеріне құюға жол берілмейді.

22. Бақылау талоны әрбір құю құралына және оның ыдысынан немесе ол арқылы ӘК жүйесіне тартылатын авиаЖЖМ-ға беріледі. Бақылау талоны осы Қағидаға 4-қосымшаға сәйкес нысан бойынша ресімделеді. Бақылау талонын ресімдеу үшін негіз сапа паспортының қорытындысы және өнім тазалығын бақылау нәтижелері және құю құралының дайындығы болып табылады. Бақылау талоны ӘК-ге ЖЖМ құю үшін ресми құжат болып табылады. Бақылау талондарын беру журналында тіркеледі.

23. Темір жол, теңіз (өзен), автомобиль көлігімен немесе құбыржол бойынша түсетін авиаЖЖМ-ды құюға беруге дайындау бойынша операция:

- 1) тасымалдау құралдарынан құю;
- 2) резервуарларда сақтау;
- 3) сүзу және су бөлу;

4) сапасы мен тазалығын бақылау;
5) қоймааралық және қоймаішілік тартулар;
6) құю құралдарына және орталықтандырылған құю жүйесінің жүйесіне
б е р у д і ;

7) судың кристалдануына қарсы сұйықтықтарды (бұдан әрі – СКҚ сұйықтығы
) авиациялық керосинге мөлшерлеп енгізуді қамтиды.

Технологиялық жабдықтар мен техникалық құралдарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі регламенттік жұмыстарды жүргізу жоғарыда көрсетілген операциялардың құрамдас бөлігі болып табылады.

24. Зауыт орамасында түскен авиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтарды (гидрожүйелерге арналған жұмыс сұйықтықтарын, пластикалық жағар майлар мен майларды және басқаларды) құюға беруге дайындау бойынша операция:

1) ыдыстық үй-жайды, қабылдау және сақтау орындарын дайындауды;
2) зауыттық орамада сақтауды;
3) сақтаудың кепілдік мерзімі ішінде тұтынушыға өтінім бойынша беруді
қ а м т и д ы .

25. Дайындау бойынша операцияны толық көлемде өтпеген авиаЖЖМ құюға
б е р у г е ж і б е р і л м е й д і .

26. АвиаЖЖМ-ді әуе кемелеріне құюға беруге дайындау бойынша технологиялық операцияларды жүргізу тәртібі азаматтық авиация саласындағы уәкілетті орган бекітетін нұсқаулықпен, сондай-ақ ААҰ-ның жұмыс технологиясымен және технологиялық нұсқаулықтарымен анықталады.

4. АвиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтардың сапасын бақылау

27. АвиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтардың сапасын зертханалық бақылауды ЖЖМ зертханасы жүргізеді.

28. Жабдықтармен және аспаптармен жарактандырылуына байланысты Ж Ж М з е р т х а н а л а р ы :

1) базалық зертхана;
2) 1-ші, 2-ші, 3-ші сыныптағы зертханалар болып бөлінеді.

29. ЖЖМ-нің базалық зертханасы мынадай:

1) ААҰ-ның басқа ЖЖМ зертханалары бойынша авиаЖЖМ-нің бақылау сынамаларын талдау нәтижелерін салыстыру жөнінде іс-шаралар ұйымдастыру
ж ә н е ө т к і з у ;

2) оған бекітілген ЖЖМ зертханаларының авиаЖЖМ сапасын зертханалық бақылауды жүзеге асыруды әдістемелік түрде басшылыққа алу;

3) ғылыми-зерттеу институтымен бірлесіп авиаЖЖМ сапасын бақылау жөнінде құжаттар (нұсқаулықтар, қағидалар, әдістемелер, оқулықтар,

химмотология бойынша ақпараттық парақтар және т.б.) әзірлеу;

4) 1-ші сыныптағы ЖЖМ зертханасы үшін көзделген көлемде авиаЖЖМ сапасын бақылауды орындау;

5) ААҰ-ның өтінімдері бойынша ЖЖМ зертханаларының персоналын (техник-зертханашыларды) оқыту және тағылымдамадан өткізу;

6) дербес жұмысқа жіберу мүмкіндігі туралы қорытындымен сынақ қабылдай отырып ААҰ-ның ЖЖМ зертханаларының басшы инженерлерін оқыту және тағылымдамадан өткізу;

7) авиаЖЖМ сапасын бақылау мәселелері жөнінде ААҰ-ға бекітілген өтінімдер бойынша ЖЖМ қызметінің қызметкерлерін оқыту;

8) ААҰ-ға келіп түсетін авиаЖЖМ сапасының жекелеген көрсеткіштері бойынша арбитраждық зерттеулер жүргізу;

9) ЖЖМ сапасына әуеайлақтық бақылау жүргізуді әдістемелік түрде басшылыққа алу;

10) нормативтік-құқықтық құжаттарда белгіленген көрсеткіштер бойынша ӘК жүйелерінен авиаЖЖМ-ге (тиісті қызметтердің сынамаларды беруі бойынша) талдау жүргізу;

11) қажет жағдайларда авиаЖЖМ сынамаларын және басқа да объектілерді дайындау және азаматтық авиация саласында уәкілетті орган болып танылған ұйымға немесе уағдаластық бойынша шет елдердегі ЖЖМ-нің базалық зертханасына талдауға жіберу;

12) авиаЖЖМ сапасының нашарлау себептерін талдау және олардың бүлінуін болдырмау жөнінде іс-шаралар әзірлеу жұмыстарын жүзеге асырады.

30. ААҰ-ның 1-ші сыныптағы ЖЖМ зертханасы мынадай:

1) авиациялық техникаларды пайдалану кезінде қолданылатын авиаЖЖМ-ге талдау жүргізу;

2) 2 және 3-ші сыныптағы ЖЖМ зертханаларына бекітілген талдаулар нәтижелерінің қайтарымдылығын салыстыруды жылына кем дегенде бір рет жүргізу;

3) авиаЖЖМ сапасын зертханалық және әуеайлақтық бақылау мәселелері жөнінде бекітілген зертханаларды, тіркелген әуеайлақтарды әдістемелік түрде басшылыққа алу және техникалық көмек көрсету;

4) ЖЖМ қызметі қызметкерлерін авиаЖЖМ сапасын әуеайлақтық бақылау әдістемелерінің талаптарын орындауға оқыту;

5) авиаЖЖМ сынамаларын базалық зертханаға талдауға дайындау және жіберу (қажеттілігіне қарай);

6) нормативтік-құқықтық құжаттарда белгіленген көрсеткіштер бойынша ӘК жүйелерінен авиаЖЖМ-ге (тиісті қызметтердің сынамаларды беруі бойынша) талдау жүргізу;

7) ААҰ-ның өтінімі бойынша ЖЖМ зертханаларының персоналын (техник-зертханашыларды) оқыту және тағылымдамадан өткізу жұмыстарын жүзеге асырады.

31. 2-ші сыныптағы ЖЖМ зертханасы:

1) авиациялық техниканы пайдалану кезінде қолданылатын авиаЖЖМ-ге талдау жүргізуді;

2) авиаЖЖМ сапасын зертханалық бақылау және оларға техникалық көмек көрсету мәселелері жөнінде бекітілген зертханаларды, тіркелген әуеайлақтарды әдістемелік түрде басшылыққа алуды;

3) ЖЖМ қызметі қызметкерлерін авиаЖЖМ сапасын зертханалық және әуеайлақтық бақылау әдістемелерінің талаптарын орындауға оқытуды;

4) ААҰ ЖЖМ қоймасына келіп түсетін, сақталатын және берілетін авиаЖЖМ сапасының жай-күйін есепке алуды;

5) авиаЖЖМ сынамасын (қажеттілігіне қарай) дайындауды және осы зертхана бекітілген зертханаға талдауға жіберуді жүзеге асырады.

32. 3-ші сыныптағы ЖЖМ зертханасы мынадай:

1) ААҰ-да қолданылатын авиаЖЖМ-ге талдау жүргізуді;

2) авиаЖЖМ сапасына әуеайлақтық бақылау жүргізуді әдістемелік түрде басшылыққа алуды;

3) сынамаларды іріктеп алуды, дайындауды және осы зертхана бекітілген ЖЖМ зертханасына талдауға жіберуді;

4) келіп түскен өнім маркасының тиеу-жөнелту құжаттарында көрсетілген маркаға сәйкестігін белгілеу мақсатында авиаЖЖМ келіп түскен кезде сапасына кіріс бақылауды жүргізуді жүзеге асырады.

33. ААҰ ЖЖМ зертханаларының сыныптарын азаматтық авиация саласындағы уәкілетті орган белгілейді.

34. ЖЖМ зертханасының өндірістік үй-жайларына және оларды инженерлік қамтамасыз етуге, сынау және өлшеу құралдарымен қамтамасыз етуге, авиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтардың сапасына зертханалық талдау үргізу технологиясына талаптар АА-дағы ЖЖМ сапасын талдау жөніндегі әдістемелік ұсынымдарда белгіленеді.

35. АвиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтардың сапасын бақылау түрлері: кіріс, қабылдау, қоймалық және әуеайлақтық.

36. Кіріс бақылауы кез келген көлік түрімен жеткізілген өндірушіден (өнім берушіден) түскен авиаЖЖМ-ның әр партиясын қоймаға қабылдау кезінде жүргізіледі және:

1) түсетін көлік құралдары мен ыдыстардың сәйкестігін, сондай-ақ ондағы өнім санының ілеспе құжаттамаға сәйкестігін анықтауға;

2) келіп түскен құйылатын авиаЖЖМ-ның тазалығын бағалауға арналған.

Кіріс бақылауының нәтижелері бойынша түскен өнімді қоймаға қабылдау туралы шешім қабылданады, ол резервуарлық журналға және/немесе ауысымды тапсыру журналына жазылады.

37. Құйылатын авиаЖЖМ-ды қабылдау бақылауы өнім партиясын қабылдауды аяқтағаннан кейін және резервуарға басқа партия өнімін үстемелеп құйғаннан соң жүргізіледі.

Қ а б ы л д а у б а қ ы л а у :

- 1) осы резервуардағы өнімнің маркасын тексеруге;
- 2) қоймаға тасымалдау немесе қабылдау үдерісінде оны авиаЖЖМ түрлерімен немесе маркаларымен немесе химиялық заттармен араластыруға жол берілмеген басқалармен араластыру нәтижесінде кондиционерлік емес авиаЖЖМ-нің технологиялық үдерісіне тарту мүмкіндігін болдырмауға арналған.

Қабылдау бақылауға осы Қағидаға 1-қосымшаның 5-бағанына сәйкес авиаЖЖМ-нің физика-химиялық көрсеткіштерін анықтау және оның тазалық деңгейін белгілеу кіреді.

Құю көлігінде келіп түскен авиаЖЖМ-ды қабылдау бақылаудың қанағаттанарлық нәтижелері кезінде осы резервуардағы өнім сапасының паспорты қалыптастырылады. Сапа паспорты оны сақтаудың кепілдік мерзімі шегінде резервуардан тексерілген өнімді жаратқанға дейін, бірақ авиациялық отындар, майлар үшін бір жылдан аспайтын уақытқа және СКҚ сұйықтықтары үшін алты айға жарамды болады.

Қабылдау бақылау нәтижелері бойынша резервуардағы өнімнің беруге жарамдылығы туралы шешім қабылданады.

38. Қоймалық бақылау авиациялық отын мен авиациялық майлар 6 ай сақталғаннан кейін және осы резервуарда СКҚ сұйықтығы үш ай сақталғаннан кейін жүргізіледі.

Қ о й м а л ы қ б а қ ы л а у :

- 1) сақталатын өнім сапасының өлшемдерінің өзгеру деңгейін анықтауға;
- 2) өнімнің одан әрі сақталуын немесе қолданылуын растауға арналған.

Қоймалық бақылауға авиаЖЖМ-нің физика-химиялық көрсеткіштерін анықтау және оның тазалық деңгейін белгілеу кіреді. Қойма бақылау нәтижелері бойынша сақтауға жарамдылығы немесе өнімді осы резервуардан құюға беру туралы шешім қабылданады.

Қоймалық бақылаудың қанағаттанарлық нәтижелері кезінде талдау жүргізу күні көрсетіле отырып, қолданыстағы Сапа паспортына белгі қойылады. Көрсеткіштердің өзгерген мөлшерлері сондай-ақ Сапа паспортына енгізіледі.

39. Әуеайлақ бақылауы шығыс резервуарынан және нақты құю құралының ыдысынан өнімді қабылдауға жарамды авиаЖЖМ-ді құюға беруге дайындығын

р а с т а й д ы .

Әуеайлақ бақылауының қанағаттанарлық нәтижелері кезінде осы Қағидаға 4-қосымшада көрсетілген нысан бойынша бақылау талоны ресімделеді. Бақылау талоны осы құю құралы арқылы дайын тұрған авиаЖЖМ-ді ӘК-ге құюға беруге рұқсат берілгендігін растайды. Бақылау талонының жарамдылық мерзімі шығыс резервуарынан өнімді жұмсау мерзімі аяқталғанға дейін, бірақ өнімнің осы партиясының Сапа паспортының қолданылу мерзімінен аспайды.

40. Олардың сапасының өзгеру мүмкіндігіне күдік туындаған кезде (сақтау талаптарын сақтамау, жабдықтардың техникалық сипаттарының нашарлауы, қызмет көрсетудің регламенттік мерзімдерін сақтамау) авиаЖЖМ-ді сақтау үдерісінде немесе қолдануға дайындау кезеңінде ЖЖМ (ЖЖМҰ) қызметі басшысының шешімі бойынша сапасын бақылау мерзімінен бұрын жүргізіледі. Бұл жағдайда сынаманы іріктеп алу орны және сапаның бақыланатын көрсеткіштер тізбесін ЖЖМ (ЖЖМҰ) қызметі басшысы белгілейді.

41. Қоймаға келіп түскен авиаЖЖМ сапасының МЕМСТ (ОСТ, ТУ) талаптарына сәйкес келмеу немесе сапаның жасырын тапшылығы анықталған кезде ЖЖМ (ЖЖМҰ) қызметі басшысының өтінімі бойынша төрелік бақылау жүргізіледі.

Төрелік бақылауды әр жағдайда көрсеткіштердің белгілі тізбесі бойынша ААҰ ЖЖМ базалық зертханасы орындайды. Бақылау нәтижелері бойынша ААҰ ЖЖМ базалық зертханасы өнімді қолдану шарттары туралы қорытындымен төрелік талдауды береді.

42. ӘК жүйелерінен авиаЖЖМ сапасын бақылау нақты әуе кемесінде нормативтік-техникалық құжаттамалармен белгіленген көрсеткіштер көлемінде, зерттеу әдістерімен және мерзімділігімен ЖЖМ зертханасы жүргізуі мүмкін. Бақылау нәтижелері бойынша ұсынылған сынаманы зерттеу кезінде белгіленген өлшемдермен көрсеткіштер талдауы беріледі. Сапа көрсеткіштерін талдау осы Қағидаға 6-қосымшаға сәйкес нысан бойынша ресімделеді.

43. АвиаЖЖМ, әуе кемесінің апаттық агрегаттарынан және істен шыққан агрегаттарынан алынған тұнбалардың, шөгінділердің сапасын бақылау өзіне талдамалық химияның стандартталған және аспапты әдістерімен зерттеледі және алынған нәтижелердің ӘК жүйелерінде оны қалыпты пайдалану кезінде және істен шыққан кезде нақты өнім сапасының деңгейі бойынша «мәліметтер банкімен» сәйкестігін қамтиды.

Авиациялық оқиғаны (тосын оқиғаны) тергейтін комиссияның нұсқауы бойынша Тапсырыс берушіге талдаулары бар қорытындыларды бере отырып зерттеу объектілерін бақылауды ААҰ ЖЖМ базалық зертханасы жүргізеді.

44. Тасымалдау, сақтау және құю құралдарынан авиаЖЖМ сынамалары авиаЖЖМ сапасын анықтау үшін іріктеп алынады.

ӘК жүйелері мен агрегаттарынан іріктеп алынатын авиаЖЖМ сынамалары олардың тазалығы мен сапасының деңгейін, техникалық қызмет көрсету жөніндегі регламенттік жұмыстардың толық орындалуын және жүйелер мен агрегаттардың пайдалануға дайындығын анықтау үшін іріктеп алынады.

45. Тасымалдау, құю және авиаЖЖМ қоймаларын технологиялық жабдықтау құралдарынан сынамаларды іріктеп алуды ЖЖМ (ЖЖМҰ) қызметінің техникалық персоналы жүргізеді.

ӘК жүйелері мен агрегаттарынан алынған сынамаларды іріктеп алуды ЖЖМ (ЖЖМҰ) қызметінің инженерлік-техникалық қызметкерлерін тарта отырып, инженерлік-авиация қызметінің техникалық құрамы жүргізеді.

46. Сынамалар :
1) нүктелік ;
2) біріктірілген ;
3) түптік болып бөлінеді.

Нүктелік сынама - белгіленген іріктеп алу орнынан бір ретте алынатын сынама .

Біріктірілген сынама – МЕМСТ-да белгіленген ара қатынастың нүктелік сынамаларды араластыру нәтижесінде жасалған сынама.

Түптік сынама – ыдыстың төменгі бөлігінен, құю құралының тұндырғышынан, сүзгіден, сүзгі-сепараторынан немесе резервуардың тұнбаны (сифон) төгетін төменгі кранынан немесе құбыржолынан алынған нүктелік сынама .

47. АвиаЖЖМ-нің іріктеп алынатын сынамалары маңызды болуы тиіс. Сынамалар маңыздылығына :

1) осы Қағидада белгіленген орындарында және мерзімділікпен белгіленген тәсілмен оның көлемінің белгілі бөлігінен авиа ЖЖМ-ның берілген санын алу мен ;

2) сынамаларды арнайы дайындалған ыдысқа алумен;

3) сынамаға қоса берілген құжаттаманың дәйектілігімен және қажетті көлемімен ;

4) тығындау қағидаларын сақтау және зерттеу, сақтау орнына жеткізумен қол жеткізіледі .

48. АвиаЖЖМ сынамаларын төгу құрылғысы (отын құю, май құю ыдысының тұндырғыштары, сифондар, резервуарлардың төменгі крандары, тазалау мен су бөлу құралдарының тұндырғыштары) арқылы іріктеп алған кезде алдын ала тұнбаны төгу краны толық ашық кезде біртекті, бірақ кемінде $0,5 \text{ дм}^3$ өнімнің пайда болуына дейін жүргізіледі.

49. Зертханалық талдауларға арналған сынамалар көлемі авиация керосиндері

мен авиация бензиндері үшін кемінде 1,5 дм³, ал авиаЖЖМ мен арнаулы сұйықтықтың қалған түрлері үшін кемінде 0,7 дм³ құрайды.

Авиаотындар мен авиациялық майлардың тазалық деңгейін көзбен шолып тексеру үшін іріктеп алынатын сынама көлемі 0,5 – 0,8 дм³ құрайды.

50. Авиа ЖМ сынамаларын іріктеп алу ААҰ ЖЖМ зертханасы дайындаған ыдысқа (ыдыс-аяққа) алынуы тиіс, ол туралы сынаманы іріктеп алу актісінде тиісті белгі қойылады.

51. Сынамалары бар бөтелкелер тығындармен немесе төсемдері бар бұрамалық қақпақтармен нығыз жабылады, олардың материалдары авиаЖЖМ-да ерімейді. Резеңке немесе қабықты қақпақтар қолданылған кезде оларды орау үшін полиэтилен пленкасы пайдаланылады. Бөтелкенің мойынын полиэтилен немесе басқа тығыз пленкамен оралады және жетек арқанмен байланады, оның ұштары заттаңба тесігіне өткізіледі. Жетек арқанның ұштарын пломбылайды немесе картоннан, ағаштан немесе басқа материалдан жасалған пластинкада сүргіш (мастика) құяды және мөр басады. Бөтелкеге заттаңба жапсыруға жол рұқсат етіледі.

52. Заттаңбада:

1) сынамаларды іріктеп алуды есепке алу журналы немесе сынамаларды тіркеу журналы бойынша сынама нөмірі;

2) өнімнің атауы, маркасы;

3) резервуар нөмірі, сынама қандай мөлшерде іріктеп алынғаны, ыдыстар, цистерналар партиясының нөмірі, кеменің атауы, сынама іріктеп алынған танкінің нөмірі;

4) сынама іріктеп алынған күн;

5) өнімге МЕМСТ (ОСТ, ТУ) атауы;

6) сынаманы іріктеп алған және мөр басқан тұлғалардың тектері мен қолдары көрсетіледі.

53. Сынамаларды іріктеп алу осы Қағидаға 7-қосымшаға сәйкес нысан бойынша актімен ресімделеді.

54. ӘК-мен авиациялық оқиғалар мен тосын жағдайында авиаЖЖМ сынамаларын іріктеп алу тәртібі осы Қағидаға 8-қосымшада жазылған.

55. Талдау үшін зертханаға келіп түскен авиаЖЖМ сынамалары осы Қағидаға 9-қосымшаға сәйкес нысан бойынша Сынамаларды тіркеу журналында тіркеледі. Талдау үшін басқа зертханаға жіберілген сынамалар осы журналда тіркеледі.

56. Осы Қағидаға 1-қосымшада көрсетілген тізбе бойынша авиаЖЖМ сапасының физикохимиялық көрсеткіштерін талдау ЖЖМ зертханаларында орындалады.

57. АвиаЖЖМ сапасы мен тазалығына талдау жүргізу метрологиялық тексерілген өлшеу және сынау құралдарында жүргізіледі.

ӘК-ге құюға беруге дайындалған авиаЖЖМ-нің тазалық деңгейін тексеру отын сапасының индикаторын (бұдан әрі – ОСИ) пайдаланатын ПОЗ-Т құралының (ПЭК-Т индикаторының) көмегімен жүргізіледі. Авиациялық майлардағы судың мөлшері көзбен шолып және 1547 МЕМСТ бойынша «тырсылдату» әдісімен анықталады.

АвиаЖЖМ тазалығының деңгейін көзбен шолу арқылы тексеру сынамаларды іріктеп алу орындарында (ЖЖМ қоймаларында, арнайы көліктер тұрағында, ұшу алаңдарында) жүргізілуі мүмкін.

Авиаотынның тазалығы іріктеп алынған сынамасы бар әйнек цилиндрді (арнаулы ыдыстарды) жарық сәулесіне қарата отырып, көзбен шолып тексереді. ОСИ көмегімен тазалықты тексеру әдістемесі осы Қағидаға 10-қосымшада келтірілген.

Майда механикалық қоспалардың болмауы таза құрғақ шыны ыдысқа алынған және 1:4 ара қатынасында Б-70 бензині немесе С-50/170 Нефрас қосылған сынамада тексеріледі.

58. АвиаЖЖМ сапасының физика-химиялық көрсеткіштерінің талдау нәтижелері, егер олардың мөлшері рұқсат ету шегінің мөлшерінен аспаса, қанағаттанарлық деп саналады.

Тазалық тексерудің қанағаттанарлық нәтижелері: көзбен шолып тексеру кезінде көрінетін ластау бөлшектерінің, мұз кристалдарының, су тамшыларының болмауы және/немесе ОСИ-дің сары қабатында кем дегенде екі көкшіл дақтың, ал ақ қабатында із бақылаудағыдан ашықтау болуы болып табылады.

59. ЖЖМ зертханасы орындаған сынамалардың талдау нәтижелері осы Қағидаға 11-қосымшаға сәйкес нысан бойынша Талдауларды тіркеу журналына енгізіледі. Талдаудың реттік нөмірі талдауға келіп түскен сынаманың нөмірі бойынша сынамаларды тіркеу журналына жазылады.

Журналдың «Қорытынды» деген бағанында «АвиаЖЖМ түрі беруге жарамды немесе жарамсыз» деп жазылады.

Май қоспаларын немесе СКҚ сұйықтықтары қоспаларын талдау кезінде май қоспасының маркасы немесе СКҚ сұйықтықтары қоспасының құрамы көрсетіле отырып, «Қоспа нормативтеріне сәйкес келеді (сәйкес келмейді)» деп жазылады.

Қорытындыға талдауды орындаған техник-лаборант және зертхананың инженер-басшысы немесе оған ААҰ басшысының өкімімен осы міндеттер жүктелген басқа жауапты тұлға қол қояды.

60. Сынамаларға талдау жүргізу кезінде жазбалар мен есептеулер техник-зертханашылардың жұмыс журналында жазылады. Бұл жазбаларды жеке парақтарда жүргізуге жол берілмейді.

61. Жаппай анықтаулар (авиациялық керосиндегі СКҚ сұйықтығының құрамын, авиамайларда судың болмауын тексеру) нәтижелерін жазу үшін бөлек журналдар жүргізуге рұқсат етіледі. Арнаулы сұйықтықтарға арналған журналдың нысаны осы Қағидаға 11-қосымшада келтірілген.

62. Қабылдау бақылау көлемінде авиаЖЖМ сапасын талдаудың қанағаттанарлық нәтижелері кезінде ЖЖМ зертханасы Сапа паспортын береді. Сапа паспортына зертхана басшысы (немесе оны ауыстыратын тұлға), талдауларды жүргізген орындаушы қол қояды және зертхананың немесе ЖЖМҰ - ның мөрімен расталады.

63. ӘК жүйесінен алынған авиаЖЖМ-ді талдау авиаЖЖМ-нің барлық техникалық өлшемдері бойынша жүргізіледі. Егер бақыланатын өлшемдердің көлеміне қол жеткізілмеген жағдайда сынамалар АА-ның базалық зертханасына зерттеуге жіберіледі.

64. АвиаЖЖМ зертханасында жұмсалатын және сақталатын авиаЖЖМ-ге берілген талдаулардың, сондай-ақ уақытша әуеайлақтар (тікұшақ айлақтары) мен қону алаңшаларына берілген авиаЖЖМ талдауларының жарамдылық мерзімдеріне бақылау кестесі жүргізіледі.

65. АвиаЖЖМ-ды уақытша әуеайлақтар (тікұшақ айлақтары) мен қону алаңшаларына жіберу кезінде ЖЖМ (ЖЖМҰ) қызметі басшысының қолымен және мөрімен расталған жіберуші ұйымның ЖЖМ зертханасы Сапа паспортының көшірмесін береді.

66. Сынамаларды іріктеп алу актілері, сапа паспорты сәйкестік сертификаттары, дайындаушының (өнім берушінің) паспорты, авиаЖЖМ-нің әр топтамасынан бір-бір дана өнімнің осы топтамасы жұмсалғаннан кейін кем дегенде үш ай ішінде зертханада сақталады.

67. Техник-зертханашылардың ауысымдық жұмысы кезінде зертханада ауысымдарды тапсыру журналы жүргізіледі, онда еркін түрде мынадай деректер:

- 1) келіп түскен авиаЖЖМ және оның сапалық жай-күйі;
- 2) ауысым аяғында аяқталмай қалған сынамалар талдауы;
- 3) беру жүргізілетін авиаЖЖМ маркалары бойынша шығыс резервуарларының нөмірлері;
- 4) авиаЖЖМ-ға берілген талдау нөмірлері;
- 5) зертханалық жабдықтың жай-күйі жазылады.

68. Тазартылған суды дайындау және сапасын бақылау тәртібі осы Қағидаға 12-қосымшада келтірілген.

Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың, құюға беруге дайындаудың және олардың

сапасына
1-қосымша

бақылау

жүргізудің

қағидасына

Қазақстан Республикасы ААҰ-да авиаЖЖМ-нің сапасын бақылау

БАҚЫЛАУ ТҮРЛЕРІ					
КІРІС				ҚАБЫЛДАУ	
Талдаулар	Тексерулер	Мерзімділігі	Қоймаға қабылдау үшін негіз	Талдаулар	Тексерулер
1	2	3	4	5	6
АВИА КЕРОСИНДЕР					
Салмақтық тығыздығы	Қабылдау резервуарындағы және жеткізу құралдарындағы тазалығы. Сыртқы түрі. Ілеспе құжаттама . Дайындаушының (өнім берушінің) паспорты	Ә р топтаманың келіп түсуі және оны қабылдау кезінде	Талдау мен тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім	Салмақтық тығыздығы Фракциялық құрамы. Тұтқырлықтары. Қышқылдары. Жабық тигельдегі о т а л у температурасы. Кристалдануы басталған кездегі температурасы.* Нақты шайырдың мөлшері. ВКЩ-ның сумен өзара іс-қимылы	Резервуардағы таза Талдау нәтижелерін және дайындаушының өнім берушінің) паспортының жәе МЕМСТ-ның сәйк келуі
АВИА БЕНЗИНДЕР					
1	2	3	4	5	6
Салмақтық тығыздығы	Қабылдау резервуарындағы және жеткізу құралдарындағы тазалығы. Түстері мен қашықтығы. Ілеспе құжаттама . Дайындаушының (өнім берушінің) паспорты	Ә р топтамасын ың келіп түсуі және о н ы қабылдау кезінде	Талдау мен тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім	Салмақтық тығыздығы ОЭЖ мөлшері. Фракциялық мөлшері. Нақты шайырдың мөлшері. ВКЩ-ның құрамы	Резервуардағы таза Талдау нәтижелерін және дайындаушының өнім берушінің) паспортының жәе МЕМСТ-ның (ТУ-ді сәйкес келуі
БАҚЫЛАУ ТҮРЛЕРІ					
ҚОЙМАЛЫҚ			ӘУЕАЙЛАҚТЫҚ		
Талдаулар	Тексерулер	Мерзімділігі	Қоймаға қабылдау үшін негіз	Талдаулар	Тексерулер
АВИАКЕРОСИНДЕР					

Салмақтық тығыздығы Фракциялық құрамы. Жабық тигельдегі оталу температурасы. Суда ерігіш қышқылдардың мөлшері	Резервуардағы тазалығы. Талдау нәтижелерінің өнімге МЕМСТ-ға талдауына сәйкес келуі	6 айдан	Талдау нәтижелері журналындағы қорытынды	Салмақтық тығыздығы СКҚЖ-ның мөлшері	Ш ы ғ ы с резервуарындағы, тазарту және құ құралындағы тазалы
---	---	---------	--	--------------------------------------	---

АВИА БЕНЗИНДЕР

Салмақтық тығыздығы. Октандық сан.** Фракциялық құрамы. Нақты шайырдың мөлшері. ВКЩ-ның мөлшері	Қабылдау резервуарындағы және жеткізу құралындағы тазалығы. Түстері мен қашықтығы. Талдау нәтижелерінің және дайындаушының (өнім берушінің) паспортының МЕМСТ-ның(ТУ-дың) сәйкес келуі	6 айдан	Талдау нәтижелері журналындағы қорытынды	Салмақтық тығыздығы	Ш ы ғ ы с резервуарындағы, тазарту және құ құралындағы тазалы
1	2	3	4	5	6

АВИА МАЙЛАР

Салмақтық тығыздығы	Қабылдау резервуардағы және жеткізу құралындағы тазалығы. Түстері мен ашықтығы. Талдау нәтижелерінің және дайындаушының (өнім берушінің) паспортының және МЕМСТ-ның (ТУ-дың) сәйкес келуі	Ә р топтаманың келіп түсуі және оны қабылдау кезінде	Талдау мен тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім	Салмақтық тығыздығы. Судың мөлшері. Мехқоспалардың мөлшері. Тұтқырлықтары. Жабық тигельдегі(немесе жабық) о т а л у температурасы. Консуемосттар.*** ВКЩ-ның мөлшері	Резервуардағы тазал . Талдау нәтижелерін дайындаушының (ө берушінің) паспорты немесе май қоспала талаптарына сәйкес келуі
---------------------	--	--	--	---	--

ПЛАСТИКАЛЫҚ ЖАҒАР МАЙЛАР

Жүргізілмейді	Ілеспе құжаттама	Ә р топтаманың келіп түсуі және оны	Талдау мен тексерулерді орындау нәтижелері	Сыртқы түрі. Судың мөлшері. Мехқоспалардың мөлшері. Тамшылау *** температурасы. Еркін сілтілер мен органикалық	Ыдыстарды сақта Кепілдік мерзімі
---------------	------------------	-------------------------------------	--	--	----------------------------------

	Дайындаушының (өнім берушінің) паспорты	қабылдау кезінде	бойынша шешім	қышкылдардың құрамы. колиодтінің (егер ТУ-да көзделсе тұрақтылығы.	
--	---	------------------	---------------	--	--

СКҚ СҰЙЫҚТЫҚТАРЫ

Салмақтығыздығы. Судың құрамы. Еритін ластаушылардың құрамы. Еритін металдардың құрамы	Сыртқы түрі. Ілеспе құжаттама. Талдау нәтижелері мен дайындаушы (өнім беруші) паспортының сәйкес келуі. Қабылдау құбыржолында С Қ Қ С қалдықтарының болмауы.	Әр топтаманың келіп түсуі және оны қабылдау кезінде	Талдау мен тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім	Салмақтығыздығы. Судың мөлшері. Еритін ластаушылардың мөлшері. Еритін ластаушылардың болуы. Еритін металдарды қосу мөлшері. Мехқоспалар.	Талдау нәтижелері мен дайындаушы (өнім беруші) паспортын сәйкес келуі.
--	--	---	--	--	--

АВИА МАЙЛАР

Салмақтығыздығы. Тұтқырлықтары. Ашық (жабық) тигельдегі оталу температурасы. ВКЦ-ның мөлшері	Резервуардағы тазалығы. Талдау нәтижелерінің ТУ, МЕМСТ талаптарына немесе май қоспалары талаптарына сәйкес келуі. Жарамдылық талдауына сәйкес келуі.	6 айдан кейін. Қабылдау мен қоймалық бақылауды жүргізу арасындағы аралықта жұмсалуды туралы шешім қабылдау кезінде.	Жарамдылық талдауының қорытындысы	Салмақтығыздығы.	Шығыс резервуарындағы (м станциясы бойлерін) тазалығы, МҚ.
--	--	---	-----------------------------------	------------------	--

ПЛАСТИКАЛЫҚ ЖАҒАР МАЙЛАР

Жүргізілмейді	Ыдыстарды сақтауы. Кепілдік мерзімі.	10 күнде 1 рет.	Тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім	Жүргізілмейді	Жүргізілмейді
---------------	--------------------------------------	-----------------	---	---------------	---------------

СКҚ СҰЙЫҚТЫҚТАРЫ

--	--	--	--	--	--

Салмақтықтығыздылығы
Судың құрамы

Сыртқы түрі.
Талдау нәтижелерінің өнімге МЕМСТ-ға (ТУ-ға) және беруге жарамдылық талдауына сәйкес келуі

3 айдан кейін.
Қабылдау мен қоймалық бақылауды жүргізу арасындағы аралықта жұмсауды бастау туралы шешім қабылдау кезінде.

Жарамдылық талдауының қорытындысы

Жүргізілмейді

Жүргізілмейді

ЖҰМЫС СҰЙЫҚТЫҚТАРЫ					
Жүргізілмейді	Ілеспе құжаттама . Дайындаушының (өнім берушінің) паспорты. Ыдыстың сақталуы.	Әр ыдысты қабылдау кезінде.	Тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім.	Салмақтық тығыздығы.Сыртқы түрі. 50°С кезіндегі тұтқырлығы. Ашық тигельдегі о т а л у температурасы. Мехқоспалар мен судың құрамы. Қышқылдық саны.	Ыдыстарды сақтау. Кепілдік мерзімі.
1	2	3	4	5	6
МҰЗДАНУҒА ҚАРСЫ СҰЙЫҚТЫҚТАР					
Салмақтық тығыздығы. Сыртқы түрі. 20°С. кезіндегі тұтқырлығы. Ортаның реакциясы. Мехқоспалары. Сыну көрсеткіші.	Мехқоспалардың құрамы. Ілеспе құжаттама . Дайындаушының (өнім берушінің) паспорты. Ыдысты сақтау. Талдау нәтижелері мен дайындаушының (өнім берушінің) паспортының сәйкес келуі.	Әр топтаманың келіп түсуі және оны қабылдау кезінде.	Талдау мен тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім.	Салмақтық тығыздығы.20°С кезіндегі тұтқырлығы. Сыртқы түрі. Мехқоспалар. Сыну көрсеткіші.	Мехқоспалардың құрамы . Талдау нәтижелері мен дайындаушы(өнім беруші) паспортының сәйкес келуі.
ЖҰМЫС СҰЙЫҚТЫҚТАРЫ					
Жүргізілмейді	Ыдыстың сақталуы. Кепілдік мерзімі.	10 күнде 1 рет.	Тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім	Жүргізілмейді	Жүргізілмейді.
МҰЗДАНУҒА ҚАРСЫ СҰЙЫҚТЫҚТАР					
Салмақтық тығыздығы. Сыртқы түрі. Брукфильді бойынша тұтқырлығы (IV үлгісі). Ортаның реакциясы. Мехқоспалары көрсеткіші	Мехқоспалардың құрамы. Брукфильді бойынша тұтқырлығы (IV типі) . Талдау нәтижелері мен дайындаушының (өнім берушінің) паспортының сәйкес келуі.	6 айда 1 рет. Маусымына 3 рет.	Тексерулерді орындау нәтижелері бойынша шешім	Сыну көрсеткіші	Инженерлік-авиация қызмет ауысымын д рет.

т и і с т і

ж а з б а

е н г і з і л е д і .

T-1 және T-2 авиакеросиндері резервті болып табылады. Оларды қолдану ерекшеліктері авиатехниканың нақты түріне арналған пайдалану және нормативтік құжаттамалармен немесе арнайы құжаттамамен анықталады.

3. АвиаЖЖМ-ның тізбесін өндіруші ұйым немесе авиациялық техниканы дайындаушы зауыт айқындайды. Негізгі отындарға ұқсас отындар пайдалану шектеулері мен оларды қолданумен байланысты іс-шаралар көрсетіле отырып, Әуе кемелерінің (бұдан әрі - ӘК) ұшу және техникалық пайдалану жөніндегі н ұ с қ а у ы н д а к ө р с е т і л е д і .

ТС-1 және РТ (МемСТ 10227-86) отындарымен салыстырғанда шетелдік маркалы отындарда мынадай пайдалану шектеулері болады:

- 1) тозуға қарсы төмендеген қасиеттер;
- 2) нығыздайтын резеңкелердің кейбір маркаларына жоғары қарсылығы;
- 3) отын бактарын герметизакалау үшін қолданылатын герметиктердің кейбір маркаларына үлкен қарсылық;
- 4) қорғасыны бар материалдарға жоғары тотығу әсері;
- 5) кристалданудың басталуының анағұрлым жоғары температурасы (бұл көрсеткіш үшін өзіндік талаптарына сәйкес норма «минус 40⁰ С-дан жоғары е м е с » к ұ р а й д ы) .

4. Ұшып кету (ұшып келу) әуежайларындағы климаттық жағдайлар бойынша ТС-1 және РТ авиакеросиндерін қолдану өндіруші паспортының деректеріне сүйене отырып, кристалдану температурасының көрсеткіштері бойынша мынадай н о р м а т и в т е р с а қ т а л а д ы :

1) авиакеросиннің кристалдану температурасы минус 60⁰ С-ден жоғары емес болғанда, оны барлық климаттық аудандарда МемСТ 16350 бойынша шектеусіз қ о л д а н у ғ а р ұ қ с а т б е р і л е д і ;

2) авиакеросиннің кристалдану температурасы - 50⁰С-ден жоғары емес болғанда, жер бетіндегі сыртқы ауа температурасы минус 45⁰С-ден төмен емес болған кезде оны 1₁ ауданнан басқа барлық климаттық аудандарда МемСТ 16350 бойынша шектеусіз қ о л д а н у ғ а р ұ қ с а т б е р і л е д і ;

3) жер бетіндегі сыртқы ауа температурасы минус 30⁰С-ден төмен емес болған кезде 1₁ климаттық ауданда ӘК-ге авиакеросин құю ұшуға дейінгі 24 сағаттың ішінде қ а м т а м а с ы з е т і л у і т и і с ;

4) егер ЖЖМ зертханасы талдау нәтижесінде осы авиакеросин партиясының кристалдану температурасы минус 60⁰С-ден төмен екенін айқындаса, онда 1) т а р м а қ т ы қ о л д а н у қ а ж е т .

5. Түрлі кристалдану температураларымен ТС-1 мен РТ отындарының

қоспасы паспорттарда көрсетілген кристалдану температураларының ең жоғарысымен өнім үшін белгіленген нормативтер бойынша қолданылады.

6. Ағымдағы қоршаған ауа температурасы минус 30° С-ден төмен I₁ климаттық ауданында орналасқан әуежайға кристалдану температурасы минус 50° С-ден жоғары емес авиакеросин қалдығымен ұшып келген кезде және егер ұшуға 24 сағаттан астам уақыт бар болса, онда 1 сағаттан аспайтын уақыт ішінде не бактерден авиакеросиннің қалдығын төгу, не ӘК-ге кристалдану температурасы минус 60° С-ден жоғары емес авиакеросинді үстемелеп құю қажет.

7. Авиакеросин ЖЖМ тұтынушы қоймасының технологиялық жабдығында, май құюдың техникалық құралдарында, сондай-ақ ӘК-нің отын жүйесінде болған кезде, белгілі бір жағдайларда тазалықты көзбен шолу немесе аспаптық тәсілдермен бақылаған кезде байқалатын лайлану құбылысы туындайды.

8. Авиакеросиннің лайлану себебі онда эмульсиялық судың болуы, оны мөлшерлеу кезінде отында СКҚ сұйықтығының толық ерімеуі немесе қоршаған орта жағдайының өзгеруі нәтижесінде авиакеросиннен еріген сумен бірге СКҚ сұйықтығының жартылай бөлінуі болуы мүмкін.

Авиакеросинде эмульсиялық судың болуы ақаулық белгісі болып табылады. Эмульсиялық су тұндыру және жиналған тұнбаны төгу, сондай-ақ су бөлу құралдары арқылы сүзу жолымен отыннан алып тасталуы тиіс.

СКҚ сұйықтығы бар авиакеросинді құйғаннан кейін (30 мин артық емес) уақытша лайлануы ақаулық белгісі болып табылмайды.

Мөлшерлеу кезінде СКҚ сұйықтығы толық ерімеген кезде, сондай-ақ ауа температурасы күрт төмендеген кезде ЖЖМ қоймаларының резервуарлары мен май құю құралдарындағы отын лайлануы мүмкін. Бұл жағдайда СКҚ сұйықтығынсыз отынның сол топтамасының тазалығын, сұйықтықтың сапасын судың болуы мен мөлшерлеу нормаларының сақталуына тексеру қажет. Барлық талдаулар мен тексерулердің оң нәтижесі болған кезде ӘК-ге авиакеросинді құюға рұқсат беріледі.

ӘК бактарындағы авиакеросинде И-М СКҚ сұйықтығы болған кезде, бірқатар климаттық және пайдалану факторларының нәтижесінде отынның лайлану процесі қарқынды түседі.

ӘК бактарында СКҚ сұйықтығы бар И-М отынының лайлануы ақаулық белгісі болып табылмайды, міндетті түрде жиналған тұнбаны төгіп тұру қажет.

9. ҚР АА-да піспекті қозғалтқыштары бар ӘК-ге май құю үшін рұқсат етілген авиабензиннің негізгі маркасы Б-91/115 Б-92 және Б-95 болып табылады.

10. Б-92 (ТУ 38.401-58-47-92) және Б-85 бензині азаматтық авиацияның ғылыми-зерттеу институтында әзірленген және барлық үлгідегі піспекті

қозғалтқыштарда Б-91/115 бензинінің орнына қолданылуы мүмкін. Б-92 және Б-95 авиабензинін қолдану арнайы құжаттамада айтылады.

2. Авиациялық майлар

11. Авиакөзғалтқыштарда, ҚҚҚ және турбосуыту қондырғыларында бұдан әрі - ТСК) пайдалануға рұқсат етілген авиациялық майлардың маркалары ӘК-нің ұшуды пайдалану жөніндегі тиісті нұсқауларында көрсетілген. Резервтегі авиамайлар негізгілермен бірдей қолданылады.

12. ӘК-де майларды қолдануды ӘК пайдаланушысы анықтайды.

13. Газтурбиналы қозғалтқыштары бар ӘК-ні пайдаланған кезде Turbonucoil-321, ИПМ-10 майлары - NYCO фирмасының Turbonucoil-210А майы және Castrol фирмасының Castrol-4000 майы МС-8П майына ұқсас болып табылады. Газтурбиналы қозғалтқыштарда Turbonucoil-321 және Turbonucoil-210А және Castrol-4000 майларын қолдану ұсынымдарға сәйкес жүзеге асырылады.

14. Ми-2 және Ми-8 тікұшақтарын пайдаланған кезде майлау жүйелерінде Б-3В майының орнына Castrol фирмасының Castrol-98 майын пайдалануға рұқсат етіледі. Castrol-98 майын қолдану ұсынымдарға сәйкес жүзеге асырылады.

15. НК-8-2У, Д-30 және НК-8-4 маркалы қозғалтқыштар үшін резерв ретінде қолдануға жіберілген ВНИИ НП-50-1-4ф авиамайын негізгі майлармен май жүйелеріне үстемелеп құю үшін пайдалануға тыйым салынады. Негізгі майдан резервтегі майға және керісінше ауысу аталған қозғалтқыштардың ТҚ технологиясы бойынша жүргізіледі.

16. ТСК-да негізгі және резерв ретінде ВНИИ НП-50-1-4ф және ИПМ-10 маркалар жұбын қолдануға рұқсат етілген және негізгі маркадан резервтегіге және керісінше ауысу көрсетілген ТСК түрлерінің ТҚ технологиясы бойынша жүргізіледі.

17. СМ-4,5; СМ-8; СМ-10; СМ-11,5; СМ-9;50/50 май қоспалары дайындау және сапаны бақылаудың белгіленген технологиясы бойынша бастапқы құрамдауыштардан дайындалады.

18. ӘК-ге белгіленген мерзімдерде май құю және МҚ май сүзгіштерінің қалыпты жұмысын қамтамасыз ету үшін авиациялық майлар мен май қоспалары мынадай температурада болу керек:

- 1) МС-20, МС-14, МК-22-20 °С-тан төмен емес;
- 2) МК-8П, МС-8П-15 °С-тан төмен емес;
- 3) СМ-8, СМ-9, СМ-11,5-15 °С-тан төмен емес;
- 4) СМ-4,5, СМ-10 - 5 °С-тан төмен емес;

5) Б-3В, ЛЗ-240, ИПМ-10, ВНИИ НП-50-1-4ф (у) - минус 15 ° С-тан төмен

е м е с .

19. Жөндеу зауыттарында авиақозғалтқыштарды және олардың жүйелерін консервациялау үшін жұмыс авиамайының маркасына байланысты майлар, майлайтын заттар және май қоспалары қолданылады.

20. Синтетикалық майлармен жұмыс істейтін қозғалтқыштарды ішкі консервациялау үшін:

1) ИПМ-10, ВНИИНП-50-1-4ф(у), Б-3В, ЛЗ-240, 36/1 Ку-А маркалы синтетикалық майлар;

2) отын жүйесіне арналған МК-8, МС-8П, МС-8РК майлары;

3) осы маймен жұмыс істейтін авиақозғалтқыштардың отын жүйелерін бесжылдық сақтау кезінде консервациялау үшін ИПМ-10 майы қолданылады.

21. Минералды майлармен жұмыс істейтін қозғалтқыштарды ішкі консервациялау үшін:

1) МС-20, МК-8П, МС-8П, МС-8РК авиамайлары;

2) К-17 жағармайы (піспекті қозғалтқыштар үшін);

3) МС-8П майы (тек май жүйелері үшін) қолданылады.

22. Консервациялау кезінде синтетикалық майларды минералды майлармен араластыруға рұқсат етілмейді. Бақылау сынақтан өткен қозғалтқыштарды консервациялау кезінде синтетикалық жұмыс майын минералды маймен ауыстыруға рұқсат етілмейді.

23. Түрлі майлармен консервацияланатын қозғалтқыштардың сақталу мерзімдері «Консервациялау үшін МС-8П, МС-8РК, ИПМ-10 майларын қолдану тәртібінде» келтірілген.

Авиатехниканы сақтау тәртібі мен шарттары ОСТ 1.90109 «Авиациялық аспаптарды, агрегаттарды, авиациялық жабдықты және олардың қосалқы бөлшектерін консервациялау» бойынша жүзеге асырылады.

ГТҚ май жүйелерін консервациялау ОСТ 1.90277 «Авиациялық қозғалтқыштарды және оларға қосалқы бөлшектерді консервациялауға» сәйкес жұмыс майымен жүргізіледі.

3. Агрегаттар, үйкелу түйіндері мен ӘК аспаптарына арналған майлар және пластикалық жағар майлар

24. ГТҚ бар тікұшақтардың түйіндері мен агрегаттарын майлау үшін қолдануға рұқсат етілген, тікұшақ түрлері және пайдалану маусымы бойынша майлар мен пластикалық жағар майлар тиісті Ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқауларда көрсетілген.

25. Бас редукторларда, трансмиссия агрегаттарында, алып жүруші жүйелерде, тікұшақтың түйіндері мен агрегаттарында жанармайлар мен олардың қоспаларын

қолданудың температуралық шарттары тиісті авиациялық техника жөніндегі нормативтік-техникалық құжаттамада анықталады.

26. Техникалық қызмет көрсеткен кезде авиациялық техникада пайдалануға рұқсат етілген авиамайлар, аспаптық майлар, пластикалық жағар майлар, қатты жағармай жабындары мен пасталар Қызмет көрсету жөніндегі нұсқауда келтірілген.

27. Оларды консервациялау кезінде қозғалтқыштардың, ӘК агрегаттарының және бөлшектерінің үстіңгі қабатын тоттанудан қорғау үшін пайдалануға рұқсат етілген майлар мен пластикалық жағар майлар тиісті Қызмет көрсету жөніндегі нұсқауларда келтірілген. Консервациялау тәртібі мен шарттары техникалық қызмет көрсету регламенттерінде, өндірушінің тиісті бюллетендерінде және зауыт нұсқаулықтарында анықталған.

4. Гидрожүйелер мен ӘК-нің бәсеңдеткіш тіреулеріне арналған жұмыс сұйықтықтары

28. Гидрожүйелер мен ӘК шасси тіректері үшін қолдануға рұқсат етілген жұмыс сұйықтықтары: АМГ-10, НГЖ-4у, НГЖ-5у, ГН-51.ҰПН және өнеркәсіп бюллетендері рұқсат еткеннен басқа өзге гидросұйықтықтарды қолдануға, гидрожүйелер маркаларын араластыруға рұқсат етілмейді.

29. Май құйылатын құралға жұмыс сұйықтықтарын құйған кезде су мен бөтен қоспалардың түсуінің алдын алу мақсатында:

1) жұмыс сұйықтығын герметикалық, таңба басылған немесе қақпағы дәнекерленген банкілерден пайдалану;

2) гидравликалық бактар мен банкілердің құятын түтіктерін ластанудан тазарту;

3) ыдыстағы жұмыс сұйықтығын араластырмау және шайқамау;

4) оны 100-200 см³ мөлшерінде қалдырып, жұмыс сұйықтығын ыдыстан толық төкпеу;

5) ыдыстан жұмыс сұйықтығын құюды см² -ге 8000-10000 ұяшығы бар торлы құйғыш арқылы жүргізу (МемСТ 6613 бойынша N0058 немесе 0063);

6) жұмыс сұйықтығын жартылай пайдаланған кезде қалған өнімі бар ыдысты саңылаусыз жабу әрі таңба басу қажет.

5. Судың кристалдануына қарсы сұйықтықтар

30. Судың кристалдануына қарсы сұйықтықтар (бұдан әрі - СКҚ сұйықтықтар) керосиннің барлық маркаларына қоспа ретінде пайдаланылады және осы сүзгіштердің алдында отынды жылыту жүйесі жоқ ұшақтық және тікұшақтық

отын сүзгіштерінің тоңазу мүмкіндігін төмендетеді.

СКҚ сұйықтықтарынсыз авиакеросин жоқ болған кезде, көрсетілген жылыту жүйелерін қоса алғанда, ӘК-нің барлық түрлеріне май құюға арналған СКҚ сұйықтықтары бар авиакеросинді қолдануға рұқсат етіледі.

31. СКҚ сұйықтықтарын авиакеросинге қосқан кезде белгіленген мөлшерде тұтану температурасының ықтимал төмендеуін қоспағанда, оның физика-химиялық қасиеттерінің өзгеруі болмайды.

Тоттану қасиеттері бойынша, сондай-ақ олардың ісінуі бойынша регламенттелген санда СКҚ сұйықтығы бар РТИ авиакеросині құрамында ол жоқ керосиннен ерекшеленбейді.

32. СКҚ сұйықтығы бар авиакеросинге су түсіп кеткен кезде немесе авиакеросинде ерітілген су эмульсиялық түрге өзгерген кезде эмульсияға СКҚ сұйықтығы компоненттерінің ішінара бөлінуі және отындағы оның пайыздық құрамы азаюы мүмкін.

33. СКҚ сұйықтығын тұтынушы темір жол цистерналарында және болат мырыш жалатылмаған бөшекелерде жеткізеді.

СКҚ сұйықтықтарын тасымалдау үшін 2 тәуліктен аспайтын мерзімде бұзылмаған ішкі тоттануға қарсы жамылғымен автокөлікті (ТЗ, АГЦ) қолдануға рұқсат етіледі. Ұзағырақ тасымалдауда ішінде мырыш жалатылмаған немесе лактаусыз жамылғысы жоқ болат бөшекелер, контейнерлер, сыйымдылықтар пайдалануы тиіс.

34. СКҚ сұйықтықтарын қабылдаған кезде бір компонентті және екі компонентті сұйықтықтарды араластыруға болмайды.

Келіп түскен өнімді төгуді бастаудан бұрын СКҚ сұйықтығының қалдығы қабылдау құбырынан жеке ыдысқа құйып алынуы тиіс. СКҚ сұйықтығының қалдығын қабылдау құбырынан төгу мүмкін болмаған жағдайда, құбырдың 1,5 көлемі санынан төгілетін өнімнің бірінші топтамасын төгу қажет.

35. Егер қабылдаудан кейін резервуарда СКҚ сұйықтықтарының (бір компонентті немесе екі компонентті) қоспасы болса, қоспаға акт ресімдеу қажет.

36. ЖЖМҰ СКҚ сұйықтығын алған кезде өзара жауапкершілікті арттыру үшін берілетін резервуардан екі төрелік сынаманы іріктеу жүргізіледі. Бір сынама өнімді берген ұйымда қалады, екіншісін алушы алады. Сынаманы сақтау мерзімі — алынатын топтама жұмсалғанға дейін.

37. СКҚ сұйықтықтарын талдау:

1) Төккенге дейін ЖЖМ қоймасына осы Қағидада белгіленген көлемде келіп түскен кезде;

2) төккеннен кейін және 3 айда бір реттен жиі емес сақтау құралдарынан техникалық талаптар көрсеткіштері бойынша;

3) судың болу көрсеткіштері бойынша шығыс сыйымдылығынан және сумен

араласу - аптасына 1 рет (егер ыдыс, бак көлемі апталық шығыннан асатын болса) жүргізіледі.

38. СКҚ сұйықтығын талдау АА-да ЖЖМ сапасын талдау жөніндегі әдістемелік ұсынымдарда айтылған әдістемелер бойынша жүргізіледі.

39. Авиакеросинді СКҚ сұйықтығымен араластыру құю пункттерінде отын құюшыларды толтырған кезде, ұшақтарға орталықтандырылған ұшақтарға май құю жүйесі арқылы, сондай-ақ резервуарларға және отын құюшыларға май құйған кезде Енгізудің, авиаотында СКҚ сұйықтығының болуын бақылау және мөлшерлеу құрылғыларын пайдаланудың бірыңғай технологиясы бойынша жүргізіледі.

40. ӘК-ге «И» және ТГФ (бір компонентті), «И-М» және ТГФ-М (екі компонентті) маркалы СКҚ сұйықтығын қолдануға рұқсат етілген.

41. Ұшып кету әуежайында жер бетіндегі ауа температурасы мен ӘК түрлеріне арналған ұшу ұзақтығына байланысты оның қолданылуын талап ететін авиакеросиндерге СКҚ сұйықтығын қосу нормалары 2-кестеде берілген.

Егер Қағидада қандай да бір ӘК түрі үшін СКҚ сұйықтығын қосу нормалары туралы ақпарат болмаса, Ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқауда белгіленген деректерді басшылыққа алу қажет.

42. ИЛ-96-300, Ту-204, ИЛ-86 ұшақтары мен Ка-126 тікұшағы ұшуларды СКҚ сұйықтығын қоспастан авиакеросинде орындайды.

43. Жазғы навигация кезеңінде барлық модификациялардағы Ту-154 ұшақтарына 3-кестеде көрсетілген жағдайлар кезінде СКҚ сұйықтығы қосылмаған авиакеросин құйылады.

44. Егер алдағы ұшу шарттары бойынша СКҚ сұйықтығы бар авиакеросинді қолдану талап етілсе, ал отынның алдыңғы ұшудан қалған қалдығы СКҚ сұйықтығынсыз 9 тоннадан астамды құраса немесе ұшу әуежайында сыртқы ауа температурасы 10°C -тен артық төмендесе, онда ұшақ 5 сағаттан артық тұрған кезде 9 тоннадан асатын отынның артығын төгу керек және ұшаққа нормативтерге сәйкес СКҚ сұйықтығы бар отынды үстемелеп құю қажет.

45. Авиакеросинге СКҚ сұйықтығын бүркудің борттық жүйесімен жабдықталған Ту-154 ұшақтарына шетел әуежайларында СКҚ сұйықтығын қосусыз май құйылады. Қазақстан Республикасы мен ТМД елдері аумағында бұл ұшақтарға 2 және 3-кестелерде көрсетілген көлемде СКҚ сұйықтығы қосылған авиакеросин құйылады.

46. ЯК-42 және ЯК-40 ұшақтары жердің бетіндегі температура минус 40°C және одан жоғары болған жағдайда, Ил-114 ұшақтары - минус 30°C және одан жоғары болған кезде СКҚ сұйықтығынсыз авиакеросинде ұшуларды орындайды.

47. Шетелдік әуежайлардан ұшуларды орындайтын Ил-62М ұшақтарына СКҚ

сұйықтығынсыз авиакеросин құйылады, егер:

1) ұшу алдында бактардағы авиакеросин температурасы минус 15 °С-ден жоғары болса;

2) ұшақтың отын айдайтын сорғысы 2,5x2,5 ұшықты қорғайтын тормен жабдықталса;

3) ұшақ өндірушінің бюллетені бойынша бірінші және төртінші бактарда авиакеросин температурасын өлшеу жүйесімен жабдықталса.

48. Егер ӘК бактарына СКҚ сұйықтығынсыз авиакеросин толық немесе жартылай құйылса, ал алда ұшу шарттары бойынша СКҚ сұйықтығы қосылған авиакеросинді пайдалануды талап ететін тапсырманы орындау тұрса, онда бұл жағдайда экипаждың немесе авиациялық-техникалық база өкілінің талабы бойынша бактардан қоспасыз отынның бәрін төгу керек және қайтадан СКҚ сұйықтығының тиісті мөлшері қосылған авиакеросин құйылады.

49. ӘК-ге басқа маркалы СКҚ сұйықтығы бар авиакеросинді үстемелеп құюға рұқсат беріледі.

50. Авиакеросинге СКҚ сұйықтықты құю мөлшерлегіштің көмегімен жүргізіледі. Авиакеросинге сұйықтықты шығыс резервуарларында және Технология жөніндегі ТҚ-да тікелей енгізуге рұқсат етіледі.

СКҚ сұйықтығын ӘК бактарына тікелей қосуға рұқсат етілмейді.

51. СКҚ сұйықтықтары мөлшерлегіші 2-кестеге ескертуде көрсетілген шекте мөлшерлеу дәлдігін тұрақты түрде қамтамасыз етеді.

52. Мөлшерлеу құралдарының жұмысын 10 тәуліктен астам мерзімге тоқтатқан кезде сүзгі, сорғы, құбыр қуысындағы сұйықтықты төгу қажет.

53. СКҚ сұйықтығы бар авиакеросинді резервуарда немесе ТҚ-да сақтау кезінде қоюлануын бақылау күн сайын (ұшу алдында) жүргізіледі.

54. ӘК-ге басқа маркалы СКҚ сұйықтығы бар авиакеросинді үстемелеп құюға рұқсат етіледі.

55. Авиакеросинге СКҚ сұйықтықты осы Қағидада көрсетілген мөлшерде қосқан кезде жабық тигельдегі тұтану температурасының 8-12 ° С-ге ықтимал төмендеуін қоспағанда, оның физика-химиялық және пайдалану қасиеттері өзгермейді, ол ақаулық белгі деп есептелмейді.

6. Мұздануға қарсы сұйықтықтар

56. Мұздануға қарсы сұйықтықтар (мысалы, «Арктика-200», «Арктика» және шетелдік маркалы «Type I», «Type II», «Type IV» және басқалар) жерде ұшақтар мен тікұшақтар бетінен мұз түзінділерін (мұзды, қатып қалған қарды, қырауды) алып тастау үшін, сондай-ақ оны жерде мұзданудан қорғау мақсатында ӘК-нің үстіңгі бетін профилактикалық өңдеуге арналады. Сұйықтықтар 80-85 °С

температураға дейін қыздырылып қолданылады.

57. Мұздануға қарсы сұйықтықтарды қабылдау, сақтау және арнайы машиналарға беруді ЖЖМҰ жүргізеді.

Арнайы көлік құралдарында мұздануға қарсы ерітінділерді дайындауды инженерлік-авиациялық қызмет жүзеге асырады. ЖЖМ зертханасы инженерлік-авиациялық қызметтің өтінімі бойынша арнайы технологиямен «Type I», «Type II», «Type IV» сапасын бақылауды жүзеге асырады.

58. ӘК-ге жоғарғы май құйған жағдайда, оның үстіңгі бетін мұздануға қарсы сұйықтықпен өңдеу авиакеросинді құйғаннан кейін жүргізіледі. ӘК-нің қаптамасына сұйықтықты жаққаннан кейін қаптама тайғақ болады, ӘК-ге қызмет көрсеткен кезде мұны ескеру қажет.

59. Мұздануды алып тастау әдістері:

1) бір сатылы процесс алып тастау және үстіңгі қабатты мұздан, қардан және қыраудан қорғау мақсатында қоршаған ортаның температурасын және ауа райы жағдайларын ескере отырып, мұздануға қарсы сұйықтық пен судың ыстық қоспаның көмегімен жүзеге асырылады.

2) екі сатылы процесс: бірінші саты ыстық су мен мұздануға қарсы сұйықтық пен судың ыстық қоспасының көмегімен жүзеге асырылады және осы өңдеуден кейін 3 минуттан кейін суық қоюлатылған сұйықтықтың немесе мұздануға қарсы сұйықтық пен су қоспасының көмегімен мұзданудың алдын алу үшін жөндеудің екінші сатысы болады.

Екі әдісте де мұздануға қарсы өңдеу ӘК-ның ұшып шығуына неғұрлым жақын уақытта орындалады.

7. Этил спирті

60. Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу, авиа ЖЖМ-ға талдау жүргізу кезінде, сондай-ақ ӘК-нің мұздануының алдын алу үшін пайдалану жөніндегі нормативтік-техникалық құжаттарға сәйкес этил спирттері қолданылады:

- 1) тағамдық шикізаттан ректификат, МемСТ 5962;
- 2) «А» техникалық маркалы, МемСТ 17299;
- 3) синтетикалық тазартылған, МемСТ 11547;
- 4) жоғары және бірінші сортты ректификатталған техникалық, МемСТ 18300.
- 5) бас фракция (бұрын ЭД сұйықтығы), ОСТ 18-121-73;
- 6) гидролиздік абсолюттелген ТУ 59-108-73.

8. Тазартылған су

61. ҰПН бойынша Ан-24 және Л-410УВП ұшақтары үшін тазартылған су қоршаған ауаның жоғары температурасы кезінде қозғалтқышқа су бұрку жүйесінде қолданылады.

62. Ұшақтардың бұрку жүйелері бактарына құйылатын тазартылған су өз сапасы бойынша МемСТ 6709 талаптарына сәйкес келуі керек, оның ішінде:

1) тұздың болуы 5 мг/дм^3 (мг/л) артық емес, МемСТ бойынша анықталады, немесе 10 мкСм/см ;

2) сутекті иондарының шоғырлануы (рН) - 5,4... 7,0.

63. Тазартылған суды өндіруді, сақтауды, сапасын тексеруді және ұшақтарға құюға беруді инженерлік-авиациялық қызметтің өтінімі бойынша ЖЖМУ жүзеге асырады.

64. Тазартылған судың сапасын дайындау және бақылау тәртібі осы Қағидаға 11-қосымшада айтылған.

9. Қоймада авиа ЖЖМ сапасының сақталуы

65. Әуежайлар мен әуе компанияларына ЖЖМ мен сұйықтықтарды сатып алу саны мен сақтау мерзімі бойынша нормаланған қормен жасалады. Әуежайлар мен әуе компанияларды отынмен қамтамасыз ету жөніндегі ұйымдарының қоймаларына жеткізілетін пластикалық жағар майлар, гидрожүйелерге арналған сұйықтық, синтетикалық майлайтын майлар массасы 1-20 кг-ға дейін кішкентай ыдыста сақталады. Цистерналарда немесе танкерлерде келіп түсетін отындар, бензиндер, минералды майлар, СКҚ сұйықтықтары, мұздануға қарсы сұйықтықтар металл көлденең және тік резервуарларда сақталады.

66. ЖЖМ-ны сақтаған кезде мамандар шешетін негізгі міндеттер олардың саны мен сапасын сақтауды қамтамасыз етеді. Отында болып жатқан физика-химиялық процестердің күрделі жиынтығы нәтижесінде механикалық қоспалар мен су, шайырлы қоспалар жиналады және жеңіл фракциялардың шығыны болады.

67. Отынды сақтау оны қабылдаудан басталады. Қабылдап алу-тапсыру талдауы орындалғаннан және жеткізушінің паспорты зерделенгеннен кейін май құю мәселесі шешіледі. Сақтауға арналған отын сақтау процесінде ол қойма ішінде қотарылмайтындай жеке резервуарларға құйылу керек. Сақтау кезінде отынның физика-химиялық көрсеткіштерінің өзгеру дәрежесі қотару (араластыру) санына тепе-тең болады. Резервуарларда тоттануға қарсы қорғау болу керек және олардың түбінде шөгінділер болмауға тиіс. Отынды сақтау кезінде оның тазалығын (механикалық қоспалар мен судың болуы), химиялық тұрақтылығын (шайырдың болуы) және буланушылығын (қаныққан будың қысымы, фракциялық құрам) нормалайтын көрсеткіштердің тұрақтылығы азырақ болып табылады.

68. Отындағы механикалық қоспалар мөлшерінің өзгеруі оны дайындаған кезден басталады. Технологиялық жабдық, дайын отынмен түйісетін жуатын су және ауа ластану көздері болып табылады. Технологиялық жабдық отынды тоттану өнімдерінен, нығыздайтын материалдардың, сүзгіштердің, сорғылардың үйкеліс бу материалдарының ыдырау өнімдерімен ластайды.

69. Қатты ластанудың негізгі көздері ауа және металл жабдықтың тоттануы болып табылады. Ауада топырақ, шаң бөлшектері қалқыған күйде болады. Пайдалану қасиеттері тұрғысынан құмды және құмайт топырақты шаң әсіресе зиянды болып табылады. Ол отында жабдық пен отын жүйесінің агрегаттарын тоздыратын кремнийдің қатты тотықтарының болуын арттырады. Шаң ашық түтіктер мен люктерде және резервуарлардың клапандары арқылы ауадан резервуарларға, цистерналарға, бактарға, ыдыстарға түседі.

Резервуарларға түсетін ауаның көлемі толтыру коэффициенті мен резервуар сыйымдылығына байланысты 10-40 м³ -ге жетуі мүмкін. Ауа шаңдануы 0,1 г/м³ болған кезде резервуарларға тәулік сайын 4-10 г шаң түседі. Шаңның 80%-ы отынмен бірге тарату кезінде кетеді, ал қалғаны резервуар түбіне тұнады.

70. Отынның ластану процесі жол бойы мұнай өңдеу зауыттарынан әуежайдың тазалау жүйесінің сүзгіштеріне дейін жүреді. Әуежайларда отынды құюға дайындау кезінде ондағы ластаушы қатты заттардың мөлшерін орташа есеппен 3 есеге азайту керек. Авиаотынмен қамтамасыз ету жөніндегі ұйымдарда қабылданған тазалау жүйелері сақталуы тиіс:

1) отынның тұну ұзақтығы бойынша резервуарлар мен ыдыстардағы отынды т ұ н д ы р у ;

2) отынды 3 сүзгіш (үшдүркінді сүзу) арқылы біртіндеп өткізу.

71. Отын сақтау кезінде сумен қанығады. Оның көзі - ауа. Резервуарда қанығу жылдамдығы отынның атмосфералық ауамен түйісу ауданы мен қабаттың қалыңдығына байланысты. Ұзақ сақтау кезінде молекулалық судың фазалық ауысуы нәтижесінде отында эмульсиялық және тұнған су пайда болады. Тұнған суды түбіндегі тұнба бөлігі ретінде мерзімді төгіп тұрады. Отында судың болуы тоттану процестері мен шайыр түзілу процестерін жеделдетеді. Отынның шайырлануына температура айрықша әсер етеді, өйткені бұл құбылыстың негізінде химиялық процестер жатыр.

72. Отынды сақтау мерзімі ЖЖМ-ның әрбір маркасы бойынша, сақтау шарттары мен климаттық белдік жөніндегі нұсқауларда регламенттеледі. Отынды ЖЖМ қоймаларында сақтау мәселелерін шешу кезінде булануды ескеру керек. Реактивті отын тік металл резервуарларда сақталған кезде резервуарлар клапандары арқылы және резервуар бетінің күн жағынан қызуы нәтижесінде неғұрлым жеңіл қайнайтын фракцияларын жоғалтады.

73. СКҚ сұйықтығын суды еріту есебінен сақтаған кезде олардағы парциал қысым нөлге тең. Бұл судың СКҚ сұйықтығы бағытына қарай диффузиялық ауысуын туғызады. СКҚ сұйықтығының сулануын болдырмау үшін оларды герметикалық ыдыста сақтайды. СКҚ сұйықтығындағы судың тіпті азғантай мөлшері электр химиялық құбылыстарды туғызатын электролиттер үшін жеткілікті болады. СКҚ сұйықтықтарын олардың жоғары еру қабілетіне байланысты мырыш жалатылған резервуарларда және лактаулы жамылғысы бар резервуарларда сақтауға тыйым салынады.

1-кесте

Қазақстан Республикасының әуе желілерінде ұшуларды орындайтын ӘК негізгі және қосалқы қуатты құрылғыларында қолдануға рұқсат берілген авиациялық отындардың түрлері мен маркалары

ӘК түрі	А в и а о т ы н н ы ң маркасы
Газтурбиналы қозғалтқыштары бар ұшақтар	Р Т Т С - 1 Джет А-1
Газтурбиналы қозғалтқыштары бар тікұшақтар	Р Т Т С - 1 Джет А-1
Поршенді қозғалтқыштары бар ұшақтар	Б-91/115, Б-92, Б-95
Поршенді қозғалтқыштары бар тікұшақтар	Б-91/115, Б-92, Б-95

2-кесте

ӘК-ге май құю кезінде СКҚ сұйықтықтарын қосу нормалары

Әк түрі	Ұшу әуежайындағы қоршаған ауаның температурасы ⁰ С	Ұшу ұзақтығы, сағ.	Қосылатын СКҚ сұйықтықтың маркасы		Полярлы шеңбер артынан немесе полярлы шеңбер артына ұшу кезінде ұшу әуежайындағы қоршаған ауаның температурасына байланысты емес	
			«И»***	«И-М»** *	«И»	«И-М»
1	2	3	4	5	6	7
ТУ-134 және оның модификациялары, АН-24 және оның модификациялары, АН-26 және оның						

модификациялары, АН-28, АН-30 және оның модификациялары, Л-410 және оның модификациялары, МИ-2, МИ-6, МИ-8 және оның модификациялары, МИ-10К, МИ-26, КА-32, В-3	5 және одан төмен	Ұшу ұзақтығына байланысты емес	0,1	0,1	0,1	0,1
Сол сияқты **	5-тен жоғары		СКҚ сұйықтықты қоспай		0,1	0,1
ЯК - 40 , ЯК-42	40-тан төмен		0,1	0,1	0,1	0,1
ТУ - 154 және оның модификациялары	Қоршаған ауа температурасы мен ұшу ұзақтығына байланысты емес, 2.5.5-тармақта айтылған шарттарды қоспағанда		0,3	0,1	0,3	0,1
ИЛ-18 және оның модификациялары	5 және одан төмен	Ұшу ұзақтығына байланысты емес	0,1	0,1	0,1	0,1
		5-ке дейін	СКҚ сұйықтықты қоспай		0,1	0,1
		5 және одан артық	0,1	0,1	0,1	0,1
АН-12 және оның модификациялары	5 және одан төмен	Ұшу ұзақтығына байланысты емес	0,1	0,1	0,1	0,1
	5-тен жоғары		СКҚ сұйықтықты қоспай		0,2	0,1
ИЛ - 62 , ИЛ-62М	5 және одан төмен	Тура жоғарыдағыдай	0,2	0,1	---	---
	5-тен жоғары	3-ке дейін	СКҚ сұйықтықты қоспай		---	---
		3 және одан артық	0,2	0,1	---	---
ИЛ-76Т, ДТ	5 және одан төмен	Ұшу ұзақтығына байланысты емес	0,2	0,1	0,2	0,1
	5-тен жоғары	3-ке дейін	СКҚ сұйықтықты қоспай		0,2	0,1
		3 және одан артық	0,2	0,1	0,2	0,1
«А» мен «ОК» литерлі рейстер орындайтын ӘК, ИЛ-62М және ТУ-154 барлық модификацияларында қоспағанда «А» мен «ОК» литерлі рейстер орындайтын ӘК, ИЛ-62М және ТУ-	Қоршаған ауа температурасы мен ұшу ұзақтығына байланысты емес		0,2	0,2	0,2	0,2
			0,3	0,3		0,3

154 ұшақтарының барлық модификациялары			0,3	
Мұзжарғыштарда орналасатын ГТК бартікұшақтар	0,2	0,2	0,2	0,2

* Бақылап-өлшеу аппаратураларының дәлдік рұқсатын, сондай-ақ мөлшерлегіштің қателіктерін ескеріп, ӘК-не құюға жіберілетін авиакеросиндер болатын СКҚ сұйықтық мөлшерінің мынадай шектеулері белгіленеді: $0,1 + 0,05$; $0,2 + 0,02$; $0,3 + 0,03$.

ӘК-не құюға арналған авиакеросинде СКҚ сұйықтықтың мөлшері белгіленген шектеулерде нормаланады және құю құралдарынан (ТЭ, ЗА, ЦЭС бағаны) немесе жұмсалатын резервуардан алынған сынама талдауы бойынша анықталады.

** АН-24 (РВ), АН-26 (Б), АН-28, АН-30 (Р), Л-410 (МА, УВП, УВП-3) ұшақтары үшін қоршаған ауа температурасы 5°C-ден жоғары болғанда, ұшып келгеннен кейін сынамада қоқыс отын тұнбасы табылса, онда $0,1 + 0,05\%$ (көлем бойынша) СКҚ сұйықтық қосылған отын үстемелеп құйылады. Егер СКҚ сұйықтық жоқ болса, лай отынды бактан төгіп тастайды және оған СКҚ сұйықтықсыз отын құяды.

*** ҚР әуежайларында ИЛ-62М ұшақтарына май құю осы Қағидаға 2-қосымшаның 38-тармағына сәйкес жүргізілуі тиіс.

3-кесте

СКҚ сұйықтарын қосуынсыз ТУ-154 ұшағының барлық модификациясын авиакеросинмен толтыру шарттары

Әуежайда май құюдағы сыртқы ауа қызуы, °С, кем емес	Кесте бойынша ұшу ұзақтығы, с, артық емес
10	1
15	1,5
20	2
25 және жоғары	2

Ескертпе: Егер көрсетілген жағдайларда қосалқы әуеайлақтары бағытталған әуежайдан 1 сағаттан астам қашықтықта орналасса, онда СКҚ сұйықтықты қосып авиакеросинді құю қолданыстағы нормаға сәйкес орындалады

Қ а з а қ с т а н Р е с п у б л и к а с ы н ы ң
 а з а м а т т ы қ а в и а ц и я ұ й ы м д а р ы н д а
 а в и а ц и я л ы қ ж а н а р - ж а ғ а р м а й
 м а т е р и а л д а р ы м е н а р н а у л ы
 с ұ й ы қ т ы қ т а р д ы с а қ т а у д ы ң , құ ю ға

беруге дайындаудың және олардың
сапасына бақылау жүргізудің
қағидасына 3-қосымша
АвиаЖЖМ зертханасы

(азаматтық авиация ұйымының атауы)

№ _____ САПА ПАСПОРТЫ

Өнім берілді: _____

Маркасы: _____ резервуардағы № _____
_____ жылғы № _____ сынамасы (актісі), көлемі _____ л,
_____ МЕМСТ бойынша іріктеп алынды және төмендегі сапа көрсеткіштері
бойынша ЖЖМ зертханасында тексерілді:

P/c №	Сапа көрсеткіштері	МЕМСТ бойынша нормативі	Нақты мәні

Зерттеу 20__ жылғы « _____ » _____ жүргізілді.
Қорытынды: «Өнім» _____ МЕМСТ бойынша дайындалды тексерілген
көрсеткіштер бойынша нормативтік құжаттамаға сәйкес келеді және ӘК-ге
қ ұ ю ғ а беруге жарамды .
ЖЖМ зертханасының басшысы _____ (қолы, Т. А.Ә.)
Зертханашы-техник _____ (қолы, Т.А.Ә.)
Берілген күні 20__ жылғы « _____ » _____

Қазақстан Республикасының азаматтық
авиация ұйымдарында авиациялық
жанар-жағармай материалдары
мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың,
құюға беруге дайындаудың және
олардың сапасына бақылау
жүргізудің қағидасына
4-қосымша

_____ 20__ жылғы « _____ » _____
ұйымның атауы

№ _____ БАҚЫЛАУ ТАЛОНЫ

_____ -ға(ге)ОҚ-та № _____ (20__ жылғы _____ № _____ сапа паспорты
авиаотын маркасы № резервуарға t н.кр.= -С°

ЖЖМ қоймасында толтырылады					Арнайы көлік тұрағында тол				
Толтырғанға дейін	Толтырылған соң 15 минуттан кейін					Келгеннен кейін			
Тұнба төгілді Мехқоспалар жоқ	Механикалық қоспалар мен судың құрамы		Отын температурасы С	Отын тығыздығы г/см3	С Қ Қ сұйықтығының құрамы, көлемі бойынша %	«Өнім дайын». ЖЖМ технигінің қолы	Механикалық қоспалар мен судың құрамы		
	Көзбен шолу	ОСИ					Көзбен шолу	Көзбен шолу	ОСИ
	қанағат	қанағат					қанағат	қанағат	қанағат

"Бақылау талоны алынды" _____
(қолы, күні лауазымы)

(ұйымының атауы) 20 ____ жылғы " ____ "

№ _____ Бақылау талоны

_____ -ға(ге)МҚ-та № ____ (____)20 ____ жылғы ____ № ____ сапа паспорты
авиамай(майқоспаларының)маркасы

ЖЖМ қоймасында толтырылады					Арнайы көлік тұрағында толтырылады			
Толтырылғаннан кейін					Тәулігіне 1 рет			"Құюға беруге рұқ етемін" ауысымны қ ұ ю бригадасы басшысы қолы)
Тұнба төгілді. Сумен мех.қоспалар жоқ	Тығыздығы г/см	Температурасы С	Күні, уақыты	«Өнім дайындалды » ЖЖМ технигі (қолы)	Мех.қоспалардың құрамы	Судың құрамы	Күні, уақыты	

«Бақылау _____ талоны _____ алынды» _____
(қолы, күні, лауазымы)

_____ 20 ____ жылғы " ____ "
(азаматтық _____ авиация _____ ұйымының _____ атауы)

№ _____ БАҚЫЛАУ ТАЛОНЫ

_____ -ға (ге) № ____ ОҚЖ резервуарынан № ____ ҚА-дан берілетін 20 ____ жылғы № ____
_ с а п а _____ п а с п о р т ы

авиаотын маркасы t н.кр.= ____ С°

ЖЖМ қоймасында толтырылады	Ұшу алаңында толтырылады

ОҚЖ жүйесінің шығыс резервуарынан ауысым басында				Тәулігіне және а у а температурасы м е н ылғалдылығы күрт өзгерген жағдайда 1рет	ОҚЖ жүйесінің ҚА-дан ауысымында 1 рет			
Тұнба төгілді, су мен мех. қоспалар жоқ	Тығыздығы г/см ³	Отын температурасы	«Өнім дайындалды (күні, уақыты, авиатехниктің қолы)	ОҚЖ жүйесінің құбыр жолдарындағы мех.қоспалар мен судың құрамы	Тығыздығы г/см ³	Отын температурасы	С К Қ сұйықтығының құрамы,%	«Өнім дайындалды» (күн, авиатехниктің қолы)
				көзбен шолу	ОСИ			
				канағат	канағат			

«Бақылау талоны алынды» _____

(қолы, күні, лауазымы)

Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың, құюға беруге дайындаудың және олардың сапасына бақылау жүргізудің қағидасына
5-қосымша

БАҚЫЛАУ ТАЛОНДАРЫН БЕРУ ЖУРНАЛЫ

Талон нөмірі	Талонды беру күні	авиаЖЖМ маркасы	Резервуар нөмірі	Жарамдылық талдау нөмірі	ОҚ, МҚ, арнайы машинаның нөмірі	Тегі	Қолы	Талонды қайтару (алып қою) туралы күні және қолы
						Бақылау талонның алғандығы туралы жүргізушінің		

Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың, құюға беруге дайындаудың және олардың сапасына бақылау жүргізудің қағидасына
6-қосымша

ЖЖМ зертханасы

(ұйымның атауы)

№ _____ авиаЖЖМ сапасының көрсеткіштерін
ТАЛДАУ

авиаЖЖМ сынамасының атауы, іріктеп алу орны,

сынаманы іріктеп алу актісінің нөмірі мен күні

сынаманы іріктеп алуды жүргізген қызмет

№	Сапа көрсеткіштерінің атауы, өлшем бірлігі	Талдау нәтижелері

Талдау 20 _____ жылғы « _____ » _____ жүргізілді

Ж Ж М з е р т х а н а с ы н ы ң

басшысы _____

Техник-зертханашы _____

Қазақстан Республикасының азаматтық

авиация ұйымдарында авиациялық

жанар-жағармай материалдары

мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың,

құюға беруге дайындаудың және

олардың сапасына бақылау

жүргізудің қағидасына

7-қосымша

Б е к і т е м і н

Авиа отынмен қамтамасыз ету

жөніндегі ұйымның басшысы

(қ о л ы)

20 _____ ж. « _____ » _____

_____ авиаЖЖМ сынамаларын іріктеп алу

АКТІСІ

20 _____ жылғы « _____ » _____

(сынамаларды іріктеп алуға қатысатын тұлғалардың лауазымдары мен тектері)

_____ негізінде

(ө к і м д е р , Н Т Д)

(резервуарлардан, ОҚ-дан) сынамаларды іріктеп алуды жүргізген:

Сынамалардың нөмірі	АвиаЖЖМнің атауы	Сынамаларды іріктеп алу орны	Қандай мөлшерден	Сынамалардың көлемі	Талдау түрі

Сынамалар ЖЖМ зертханасы дайындаған ыдысқа іріктеп алынды.

_____ ұ й ы м н ы ң а т а у ы

Сынамаларға талдау жүргізу үшін _____

_____ іріктеп алынды.
_____ ұйымның атауы, бақылау түрі, көрсеткіштер тізбесі

Комиссия _____ төрағасы _____

Комиссия мүшелері _____

Қазақстан Республикасының азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың, құюға беруге дайындаудың және олардың сапасына бақылау жүргізудің қағидасына
8-қосымша

Авиациялық оқиғалар немесе тосын оқиғалар кезіндегі ӘК жүйелеріндегі бөлшектер мен агрегаттардан авиа ЖЖМ сынамаларын, тұнбалар мен шөгінділерді іріктеп алу жөніндегі әдістемелік ұсынымдар

1. Жалпы ережелер

1. Талдауға жіберілетін авиаЖЖМ сынамалары тұтынушы ұйымда олар өтетін барлық кезеңдерді сипаттайды. АвиаЖЖМ сынамаларын іріктеп алу

орнын, сондай-ақ зерттеулердің бас орындаушы ұйымын осы авиациялық оқиғаны немесе тосын оқиғаны тергеу үшін тағайындалған комиссия анықтайды. Егер тергеу жөніндегі комиссия тағайындалмаса, бұл мәселелерді авиакомпанияның басшысы шешеді.

2. Комиссия жұмысында авиаЖЖМ сынамаларын іріктеп алу орындарын анықтау кезінде және іріктеп алудың өзінде ЖЖМҰ маманының (инженер) қатысуы міндетті.

3. ӘК жүйелерінен авиаЖЖМ сынамаларын іріктеп алуды ЖЖМҰ маманының (инженердің) қатысуымен авиациялық техник, ал ЖЖМ сақталатын авиаотынмен қамтамасыз етудің жер үсті жүйелерінен немесе ыдыстардан ЖЖМҰ технигі жүргізеді.

4. Қазақстан Республикасы Азаматтық авиациясы масштабында ақпаратты сақтау мен өңдеу және авиациялық оқиғалар (бұдан әрі - АО) мен тосын оқиғаның себептері туралы қорытынды әзірлеуге мүмкіндік беретін көлемде зерттеу жүргізуді қамтамасыз ету үшін Қазақстан Республикасы азаматтық авиациясының ЖЖМ базалық зертханасы АО немесе тосын оқиғалардың себептерін тергеумен байланысты ӘК жүйесінен іріктеп алынған авиаЖЖМ сынамаларына, тұнбалар мен шөгінділерге зерттеу жүргізеді.

5. ӘК жүйелерінен іріктеп алынған сынамалар мен үлгілерді талдау мақсаты авиаЖЖМ маркасын сәйкестендіру, тазалық деңгейі мен авиаЖЖМ-нің нақты түрлері үшін нормативтерде белгіленген жүйелердегі авиаЖЖМ сапасының ӘК жүйесіне техникалық қызмет көрсету жөніндегі регламенттік жұмыстардың толық орындалуын анықтау үшін құйылатын авиаЖЖМ сапасымен арақатынасын анықтау болып табылады.

6. Құю құралдарынан іріктеп алынған авиаЖЖМ сынамаларын талдау мақсаты өнім маркасын сәйкестендіру, олардың сапасының өнімге жер үсті техникалық құжаттамалар талаптарына сәйкес келуін және авиаЖЖМ-ді ӘК-ге құюға беруге дайындау технологиясының толық орындалуын белгілеу болып табылады.

7. ӘК-ден АО немесе тосын оқиғалар себептерін белгілеу кезінде осы ӘК-ге құю үшін пайдаланылатын құюдың жер үсті құралдарынан, сондай-ақ өнімдерді құюға дайындаудың толықтығы мен деңгейін бағалау үшін:

1) белгіленген ағыста құюдың төменгі ұштығынан немесе құю құралдарының тарату пистолеттерінен авиаотынды;

2) бойлер немесе МҚ-ның тарату кранынан авиамайды;

3) құю агрегаттарының тарату желісінен гидрожүйелеріне арналған жұмыс сұйықтықтарын;

4) шығыстық бактан немесе сақтау резервуарынан СКҚ сұйықтығының сынамаларын іріктеп алу ұсынылады.

2. Авиа ЖЖМ сынамаларын, тұнбалар мен шөгінділерді іріктеп алу

8. Қосымшаның осы бөлімінде ӘК жүйелерінен және қажеттілігіне қарай АО немесе ӘК-ден тосын оқиғалардың себептерін тергеумен байланысты құю құралдарынан сынамаларды іріктеп алу және сақтау ерекшеліктері айтылған:

1) барлық жағдайларда авиаЖЖМ сынамалары ЖЖМ зертханасы дайындаған ыдысқа іріктеп алынады, сынамалар іріктеп алу актісі бланкісінің нысанында ол т у р а л ы ж а з б а б о л а д ы ;

2) сынамалар сынамаларды іріктеп алу орнынан ластануларды (механикалық қоспалар мен суларды) жою үшін тұнбаны төгуден кейін іріктеп алынады;

3) авиаЖЖМ-нің іріктеп алынатын сынамаларының көлемі осы Қағиданың талаптарына сәйкес келуі тиіс. Осы мөлшерде сынамаларды іріктеп алу техникалық мүмкін болмаған кезде актіде оларды орындауға мүмкіндік бермеу себептері, іріктеліп алынған сынамалардың нақты саны және сынамаларды іріктеп алудың нақты технологиясының ерекшеліктері көрсетіледі;

4) егер агрегаттағы авиаЖЖМ қалдығы 0,5 л-ден көп болмаса, онда қалдық толық төгіледі және іріктеп алу актісінде белгі қойылады;

5) ӘК сүзгі элементтерін түсірген кезде сүзгі блоктарынан авиаЖЖМ толық төгіледі және оларда жиналған ластаулардың табиғатын зерттеу үшін қ о л д а н ы л а д ы ;

6) ӘК жүйелеріндегі авиаЖЖМ-нің болуы мен ластану табиғатын анықтау үшін 0,5 дм көлеміндегі тұнба алдын ала төгілмей нүктелік сынама іріктеп а л ы н а д ы ;

7) авиаЖЖМ сапасын зерттеу үшін сынамаларды қосу кезінде ӘК жүйесінің бактарынан нүктелік сынамалар іріктеп алынбай, авиаЖЖМ осы Қағидада белгіленген мөлшерде жалпы ыдысқа немесе ол болмаған кезде кішкентай ыдысқа (жеке бөтелкелерге) құйылады, олардың заттаңбаларында 1, 2, 3 порция д е г е н б е л г і қ о й ы л а д ы ;

8) төтенше жағдайларда оқиға орнына білікті персонал келгенге дейін авиаЖЖМ жүйелерінен ағу болған кезде мүмкін болатын мөлшерде ағып жатқан өнімді жинау қамтамасыз етіледі. Бұл ретте мүмкіндігінше, авиаЖЖМ-нің бірінші порциясымен өнім іріктеп алынатын ыдысты шаяды. Жиналып алынған өнімнен сынамаларды іріктеп алуды және сынамалар жиынтығын қалыптастыруды белгіленген тәртіппен тергеу жөніндегі комиссия жүргізеді;

9) тұнба мен шөгінділер табылған отын, май және гидравликалық жүйелерден алынған сүзгілер зерттеулер жүргізілгенге дейін ПКФ құралында тексеруден, жуудан өткізілмей зерттеуге жіберіледі. Кейіннен қосымша ластанудан қорғау үшін ластанудың жеңіл ұшатын компоненттерінің булануын болдырмау үшін

сүзгі элементтері мөр басылған саңылаусыз ыдысқа (полиэтилен қаптарға) буып т ү й і л е д і ;

10) жағар май сынамаларын іріктеп алу кезінде оның қасиеттерінің өзгеруін болдырмау үшін термикалық және механикалық әсерінен аулақ болу керек;

11) тұнбалар, шөгінділер, жағар майлар сынамаларын агрегаттар бөлшектерінің бетінен іріктеп алу бөлшек бетінің тұтастығын бұзбайтын және шөгінді мен авиаЖЖМ компоненттерімен байланыспайтын кез келген (қалауынша пластмас, ағаштың қатты сорттарынан жасалған) аспаптармен жүргізіледі. Егер мүмкін болса (яғни, шағын көлемді болса, бөлшек), онда оны қоршаған ортадан ластаулардың түспеуінен полиэтилен пленкасымен қорғап, шөгіндісі бар бөлшекті зерттеуге жіберу керек. Орама байланады және оған мөр басылады.

3. Авиа ЖЖМ сынамаларына құжаттамаларды ресімдеу

9. Сынамаларды іріктеп алу тергеу жөніндегі комиссияның істерінде болатын актімен ресімделеді. Акт белгіленген нысан бойынша жасалады. Сынамаларды іріктеп алу актісінің көшірмесі зерттеу жүргізетін ұйымға жіберіледі.

10. АвиаЖЖМ сынамасы бар ыдысқа (бөтелкелерге):

1) АвиаЖЖМ атауы, оның түрі (маркасы);

2) ӘК түрлері мен нөмірлері, авиаЖЖМ сынамасы іріктеп алынған қозғалтқыш немесе агрегат нөмірі;

3) сынаманы іріктеп алу күні, сынамаларды іріктеп алған тұлғаның тегі мен қолы көрсетілген заттаңба жабыстырылады.

11. АвиаЖЖМ сынамалары, сондай-ақ сүзгілер мен басқа да бөлшектер ілеспе хатпен және тергеу жөніндегі комиссияның техникалық актісімен зерттеуге жіберіледі. Бұл құжаттарда мақсаты және талдаулардың (зерттеулердің) ұсыным көлемі, объектінің нақты сипаттамасы, агрегаттардың жұмыс істеуі, соңғы регламенттік жұмыстары және оларды жүргізу мерзімі көрсетіледі.

Ілеспе техникалық құжаттамада қажеттілігіне қарай, сондай-ақ: соңғы 5-7 құю әуежайлары, отын мен май маркалары, авиаЖЖМ-нің жұмыс істеуі, авиакеросиндегі СКҚ сұйықтығының маркасы мен пайыздық мөлшері көрсетіледі, сондай-ақ құюға берілетін авиаЖЖМ сапасына құжаттаманың көшірмесі қоса беріледі.

АвиаЖЖМ сынамаларын іріктеп алудың ерекше шарттары: бактардың, агрегаттардың саңылаусыздығы, атмосфералық жағдайлары (жаңбыр, қар, шаң және т.б.), сынамаларды іріктеп алу үшін аралық ыдыстардың (құралдардың) қолданылуы, олардың жай-күйлері және басқалар атап өтіледі.

Қазақстан Республикасының азаматтық
 авиация ұйымдарында авиациялық
 жанар-жағармай материалдары
 мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау,
 құюға беруге дайындаудың және
 олардың сапасына бақылау
 жүргізудің қағидаларына
 9-қосымша

СЫНАМАЛАРДЫ ТІРКЕУ ЖУРНАЛЫ

Сынам аның нөмірі	Актінің нөмірі	Сынаманы іріктеп алу күні	АвиаЖЖМ-нің атауы	Сынама қайдан іріктеліп алынды	Сынаманы іріктеп алған тұлғаның тегі	Талдау түрі	Талдау нәтижелерін ресімдеу күні

Қазақстан Республикасының азаматтық
 авиация ұйымдарында авиациялық
 жанар-жағармай материалдары
 мен арнаулы сұйықтықтарды сақтаудың,
 құюға беруге дайындаудың және
 олардың сапасына бақылау
 жүргізудің қағидасына
 10-қосымша

Отын сапасы индикаторымен авиаотын тазалығының деңгейін анықтау әдістемесі

Авиациялық отындарда эмульсиялық су мен механикалық қоспаларды анықтау (бейнелеу) ПОЗ-Т (ПЭК-Т индикаторы) құралының көмегімен ол арқылы өнім сынамасын өткізген кезде отын сапасы индикаторы (бұдан әрі - ОСИ) түсінің өзгеруіне негізделеді. ОСИ азаматтық авиацияда қабылданған авиаотын тазалығының нормаларға сәйкес келетін 0,001-0,003% салмағы шегіндегі эмульсиялық судың және 0,0002 0,0003% салмағы шегіндегі механикалық қоспалардың болуына ден қояды.

1. Авиациялық керосиндер

ОСИ индикаторы ПОЗ-Т құралы (ПЭК-Т индикаторы) қысқышының жылжымалы бөлігіне ақ жағымен қойылады. Авиакеросин сынамасы бар ыдыстан (банкіден, сынама іріктеп алушыдан) ПОЗ-Т құралымен немесе ПТЭК-Т

Сынамалардың нөмірі	Іріктеп алу күні	Іріктеп алу орны	Атауы	20 °С кезіндегі тығыздығы г/см ³	Қайнау алдындағы температурасы °С	50 °С, кезіндегі тұтқырлығы сСт,	Қышқыл саны, Мг/г	Судың құрамы, % (болуы, болмауы)	
ОТ-ның оталу температурасы °С		Механикалық қоспалар, %		Механикалық қоспалар, (болмауы, болуы)		Сыртқы түрі	Талдауды аяқтау күні	Қорытынды	Тех. зертханашының, зертхана басшысының қолы

Авиа майларды талдау нәтижелерін тіркеу журналы

Сынамалдардың нөмірі	Іріктеп алу күні	Іріктеп алу орны	АвиаЖЖМ нің атауы	20 °С кезіндегі тығыздығы г/см ³	50 °С, кезіндегі тұтқырлығы сСт	100 °С, кезіндегі тұтқырлығы, сСт	Қышқыл саны, Мг/г
ОТ-ның оталу температурасы, °С	ЗТ-ның оталу темпeратурасы, °С	Судың құрамы, % (болуы, болмауы, отс.)	Механикалық қоспалар, %	ВКЦ	Талдауды аяқтау күні	Қорытынды	Тех. зертханашының, зертхана басшысының қолы

Авиаотынды талдау нәтижелерін тіркеу журналы

Сынамалардың нөмірі	Іріктеп алу күні	Іріктеп алу орны	А/о атауы	20 °С кезіндегі тығыздығы г/см ³	Қайнау алдындағы температура, °С	10%, °С қайнау Т	50%, °С қайнау Т	90%, °С қайнау Т	98%, °С қайнау Т	20° С, кезіндегі тұтқырлығы сСт
Қышқылдығы Мг/см ³	ЗТ оталу температурасы, °С	ВКЦ	Мех/қоспа, су (болуы, болм.)	Нақты шайырдың шоғыр л. мг/см ³	Кристалд. баст. температурасы, °С	Сумен өзара әсері А В	Талдауды аяқтау күні	Қорытынды	Тех зертханашы, зертхана басшысының қолы	

СКҚ сұйықтығын талдау нәтижелерін тіркеу журналы

Сынамаладың нөмірі	Іріктеп алу күні	Іріктеп алу орны	АвиаЖЖМ-нің атауы	20°С кезіндегі тығыздығы г/см ³	Сыртқы түрі	Сыну көрсеткіші, Сыну көрс. бірл.	Судың құрамы %
--------------------	------------------	------------------	-------------------	--	-------------	-----------------------------------	----------------

Еритін ластаулардың болуы Бөлін/бөлін. жоқ	Механикалық қоспалар (болуы, болм.)	Еритін қосу металдардың құрамы (бөлін/бөлін жоқ)	Талдауды аяқтау күні	Қорытынды	Тех-зертханашының, зертхана басшысының қолы
--	-------------------------------------	--	----------------------	-----------	---

Тазартылған суды талдау нәтижелерін тіркеу журналы

Сынамалардың нөмірі	Іріктеп алу күні	Іріктеп алу орны	Тұздардың мөлшері, Мг/дм ³	рН, рН	Қорытынды	Тех.- зертханашының, зертхана басшысының қолы
Сынамалардың нөмірі	Іріктеп алу күні	Іріктеп алу орны	Тұздардың мөлшері, Мг/дм ³	рН, рН	Қорытынды	Тех.- зертханашының, зертхана басшысының қолы

ПОЖ талдау нәтижелерін тіркеу журналы

Сынамалардың нөмірі	Іріктеп алу күні	Іріктеп алу орны	ПОЖ атауы	рН, рН	Сыртқы түрі	20°С, кезіндегі тығыздығыг /см ³
Сыну көрсеткіші, Сыну көрс.бірл.	Механикалық қоспалар(болуы, болм.)	Брукфильд бойынша кинематикалық тұтқырлығы, мпа/сек ч.	Талдауды аяқтау күні	Қорытынды	Тех. - зертханашының, зертхана басшысының қолы	

Қазақстан Республикасының
азаматтық авиация ұйымдарында
авиациялық жанар-жағармай
материалдары мен арнаулы
сұйықтықтарды сақтаудың, құюға
беруге дайындаудың және олардың
сапасына бақылау жүргізудің
қағидасына 12-қосымша

Қозғалтқышқа бұрку жүйесімен жабдықталған ұшақтарға беру үшін тазартылған суды дайындау және сапасын бақылау тәртібі

1. Тазартылған суды өндіру және сақтау

1. Тұтынушы ұйымдарда тазартылған суды өндіру өнеркәсіп шығаратын ЭД-90 электротазартқыштардың, ПД-26, ПД-400 булытазартқыштардың, Д-4, Д-25 тазартқыштардың және басқалардың негізінде ұйымдастырылады. Тазартылған суды өндіру үшін судың сапасы Қағиданың 68-тармағында айтылған талаптарға сәйкес келген жағдайда ионалмасу қондырғыларын пайдалануға жол беріледі.

2. Тазартылған суды өндіруге арналған жабдық, сондай-ақ оны жинау мен сақтауға арналған стационарлық сыйымдылықтар тазартылған суға шаң мен атмосфералық жауын-шашындардың түсуін және тікелей күн сәулелерінің әсерін

болдырмайтын жағдайларда орналастырылады және пайдаланылады.

Тазартылған суды өндіру пункттерінің үй-жайлары сумен жабдықтау, электр энергиясы, сондай-ақ желдеткіш пен кәріз көздерімен жабдыкталады.

3. Тазартылған суды жинау мен сақтау үшін мынадай ыдыстарды:

1) полиэтиленнен немесе полиэтилен жабыны бар бактар, цистерналар мен к о н и с т р а л а р д ы ;

2) АМЦМ материалдарынан жасалған бактар мен цистерналарды;

3) тамақ енеркәсібі үшін шығарылатын алюминий бактар мен цистерналарды;

4) эмалданған бактар мен цистерналарды;

5) шыны бөтелкелерді қолдануға рұқсат етіледі.

Тазартылған суды сақтауға арналған ыдыстарды саңылаусыз жабады және дренажбен, төгу краны бар тұндырғышпен, сондай-ақ су деңгейінің көрсеткішімен ж а б д ы қ т а й д ы .

4. Суды стационарлық ыдыстардан құю агрегатына қотару үшін ПНВ-2 немесе ЭЦН-104 түріндегі сорғыштан, 12ТФ29СН немесе 12ТФ15СН сүзгіден және тарату кранынан тұратын сорғыш қондырғы қолданылады.

Тарату магистралінің құбыржолдары АМЦМ немесе резеңке материалдан ж а с а л ы н а д ы .

Тарату жүйесі жұмыс істемеген кезде су резеңке шлангіден ағытылады. Резеңке шлангілерді тұрақты толтыруға тыйым салынады.

Тазартылған суды жұмыс істейтін дистиллятордан ыдысқа жіберу АМЦМ материалынан немесе тоттанбайтын болаттан жасалған жабық құбыржол б о й ы н ш а ж ү з е г е а с ы р ы л а д ы .

Тарату кранының ұштары мен ыдыстың құймалы мойындықтары шаңнан брезент ж а б қ ы ш т а р м е н қ о р ғ а л а д ы .

Тазартылған суды сақтауға 15 тәулік бойына рұқсат етіледі, оның аяқталуы бойынша пайдаланылмаған су ағызылады.

2. Сапаны бақылау

1. Ұшақтардың бүрку жүйесіне беруге арналған тазартылған судың сапасы осы Қағиданың 2-қосымшасының 48-тармағында келтірілген көрсеткіштер б о й ы н ш а б а қ ы л а н а д ы .

Тазартылған судағы тұз мөлшері ЛС-4 маркалы зертханалық түзелшемнің, ЛК-563М кондуктометрдің немесе сол дәлдікпен көрсеткіштердің өлшемін қамтамасыз ететін басқа марканың көмегімен анықталады.

Сутегі иондарының шоғырлануы шыны электродпен немесе рН-метрмен ионометрлердің (патенциометрлердің) көмегімен анықталады.

2. Тазартылған судың сынамаларын іріктеп алу үшін ЖЖМҰ дайындаған

полиэтилен тығындарымен тығыз жабылатын полиэтилен немесе шыны ыдыс қолданылады. Полиэтилен пленкасынан жасалған төсемі бар резеңке және қабық тығындарды пайдалануға рұқсат етіледі.

Сынама алу алдында ыдыс пен тығынды мұқият жуу қажет, ал содан соң талдау үшін іріктеп алынған тазартылған сумен кем дегенде 3 рет шаю қажет.

Талдаулар үшін сынамаларды: су сақтау стационарлық ыдысынан ЖЖМ қызметкерлері, құю құралдары ыдыстарынан ИАҚ қызметкерлері әр толтырудан немесе ыдысқа құюдан кейін және жұмсалған кезінде тәулігіне 1 рет іріктеп а л а д ы .

Сынамаларды іріктеп алу суды стационарлық сақтау ыдыстарына сынама іріктеп алу және төгу крандары арқылы немесе құю агрегаттарының тарату крандарынан шығатын жерде жүргізіледі. Су сынамасын іріктеп алу сәтінде ол шаңмен және атмосфералық жауын-шашынмен ластанбауы тиіс.

3. Сынамалар ЖЖМ зертханасында арнайы журналда тіркеледі. Осы журналда тазартылған су сынамасының талдау нәтижелері жазылады.

Тазартылған су сынамасының сапасын талдау журналында жазылған зерттеулер нәтижелерінің оң қорытындысы негізінде белгіленген нысан бойынша ж а з ы л ы п б е р і л е д і .

Тазартылған суға талдау оны құю агрегатына беру үшін негіз болып табылады.

3. Сақтау мен құю құралдарын дайындау және бақылау

1. Сақтау, құю құралдарын дайындау:

1) су сақтауға арналған ыдыстарды және құю ыдыстарын маусым алдында және тоқсанына кем дегенде 1 рет мерзімді жууды;

2) сүзгілерді мерзімді тексеруді және жууды;

3) сақтау және құю құралдарын жоспарлы (алдын-ала) жөндеуді қамтиды.

2. Ыдыстардың барлық түрлерін маусым алдында да, мерзімді де жуу ыстық, содан соң тазартылған сумен жүзеге асырылады.

Мүмкіндігінше ыдыстар буландырылады, ал конденсат тұндырғыш арқылы а ғ ы з ы л а д ы .

3. Жуу аяқталғаннан кейін ыдыс жаңа тазартылған сумен толтырылады және тәулік бойына ұсталады. Тұз мөлшері мен сутегі иондарының (рН) шоғырлануына суды талдаудың оң нәтижелері кезінде ыдыс одан әрі пайдалану үшін жарамды болып саналады. Керісінше болған жағдайда жұмыстың бүкіл ц и к л ы қ а й т а л а н а д ы .

4. СҚА технологиялық жабдықтарының жай-күйін бақылау ұшақтарға құюға рұқсат ету ОҚ және МҚ үшін белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

ЖЖМ зертханасы _____

А А ұ й ы м ы н ы ң а т а у ы

20__жылғы " __ " _____

тазартылған

суға

Резервуардағы, ыдыстағы, СҚА-дағы № _____

№ _____ Талдау

С/р №	Көрсеткіштердің атауы	Нормасы	Нәтижесі
1	Тұз мөлшері, мг/дм ³ (мг/л)		
2	Сутек иондарының шоғырлануы (рН)		

Қорытынды: "Су беруге жарамды"

ЖЖМ зертханасының басшысы _____
(қ о л ы , Т . А . Ә .)

Техник-зертханашы _____
(қ о л ы , Т . А . Ә .)

20__жылғы " __ " _____